

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H o f r a a d

David Amstel Meyers

L e v n e t

ved

G r o s s e r e t

M. L. Nathanson.

Kjøbenhavn 1816.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Nore Kannikestrædet No. 46.

Til

Deres Majestæt Kongen.

Allernaadigste Konge!

Deres Majestæt agtede, yndede, hædrede
Meyer for hans reene og trofaste Hengiven-
hed til Konge og Fædreland, imedens
Endeel af hans Medborgere misfjendte
ham. Jeg vover derfor allerunderdan'igst at
hellige Dem en Fremstilling af den Fores-
vigedes Bandel hernede, der vil sætte de

ham Misdoommende i Stand til at see ham
fra samme Side, hvorfra Monarken Selv
betragtede ham.

Allerunderdanigst

M. E. Nathanson.

F o r e r i n d r i n g.

Saknemmeligbed, Slægtstabsbaand, Sandheds-
fjerlighed og Hengivenhed til Fædrelandet vare
de Grunde, som bestemte mig, til at vilke udgive
Hofraad Meyers Biographie.

Du, som værdiger disse Blade Din Op-
mærksomhed, ærede Læser! lægg, før Læsningen,
muelig forudfattede Meninger og forudfældte
Domme tilside! lad ei ved Tidsumstændigheder
sotaarsagede Lidelser forlede Dig til overilede Slut-

ninger; prøv og døm med reent Hjerte og selvstændig Aand!

Som den, der ikke alene stod Meyer nærmest, men endog i hans senere Aar stedsse førte hans Ideer i Pennen, havde jeg Leilighed til nøie at lære at kjende, hvad han vilde, og hvad han tænkte. Jeg har derfor troet, bedre end nogen Anden, at kunne sætte Meget, som var omhyllet af Mørke, i det rette Lys. Mine Efterretninger ere byggede paa Kjendsgjerninger, som jeg deels selv var Dievidne til, deels af Dokumenter har Bished for, deels af paalidelige Hjemmelsmænd har ladet mig meddele.

Skulde jeg være lykkelig nok til, ved mit Arbeide, hos en og anden agtværdig Medborger at udrydde den Mis kjendelse af Meyers Aand og Wandel, de maaskee endnu nære, da er jeg

nøksom belønnet; saa meget mere, som dette vil have adskillige rigtigere og klarere Forestillinger om Almeensagen i Følge.

Om Indholdet af mit Arbeide tillader jeg mig blot disse Erindringer. Den Forevigeede var selv for alvorlig en Gjenstand til, at jeg skulde have indflettet en og anden løierlig Anecdot, som man, vel ofte med væsentlig Forvanskning, har sat i Omløb paa hans Regning.

Hensigtsmæssigere har jeg fundet det, hist og her, og især til Slutningen, at anbringe nogle af mine egne, til forekommende Spørgsmaals Dplysning sigtende, Bemærkninger, hvilke, jeg haaber, ikke ville findes overflødige; jeg tør ansee mig fortrolig med Faget.

Hvad Formen derimod angaaer, da erkjender jeg mig villig for en Lægmand i Litteraturen;

jeg ønsker og haaber imidlertid, at om man end
savner kunstmæssig Fremstilling, vil man dog
ikke finde Mangel paa Klarhed, Bestemthed og
Orden.

Kjøbenhavn i Februari 1816.

M. L. Nathanson.

David Amfel Meyer blev født den 18de Januari 1753 i Kjøbenhavn af jødiske Forældre. Hans Fader var Amfel Jacob Meyer, en indsigtfuld og driftig Kjøbmand; hans Moder døde i hans tidligste Ungdom. Allerede som Barn lod han spore, hvad af ham kunde vorde. Man fortæller, at Familiens Hovst, den gamle Jacob Meyer fra Altona, en Mand af Skarpsindighed og Menneskeskudskab, under sit Ophold i Kjøbenhavn for omtrent 50 Aar siden, altsaa da vor Meyer var 11 Aar gammel, betragtede ham som et Vidunder, og spaaede sig af ham noget Overordentligt. Naturen havde udstyret ham med et let Nemme, et lyst Blik og god Forstand; men Tidens Aand nægtede ham en ordentlig Opdras-

gelse. Efter daværende Skik, eller, rettere sagt, Ufik, sendtes den mandlige Ungdom til vankundige og raae Skolemestere, hvilke blot lode den læse i Biblen og Talmud, og, kan selv denne bidrage til Forstandens Skjærpelse, leder den dog ikke ligefrem til regelmæssig og reen Tænkning.

Saaledes voxede Meyer op, uden at lære Noget, der kunde komme ham til umiddelbart Gavn i den Fremtid, hvis Gang han ikke kunde forudsee. Ofte beklagede han og selv siden, at han i sin Ungdom var bleven forsømt, og følede saa meget des jevnligere Birkning deraf, som han maatte bruge Hjælp, hvergang han skulde føre Noget i Pennen. Men uagtet han aldrig havde lært sit Modersmaal og slet ikke kunde skrive dette, forstod han dog med en synderlig Lethed at nedsætte Momenter til Forslag, Forestillinger o. s. v. og med saa Ord at angive omfattende Ideer; kun maatte man kjende Noget til hans Synspunkter og Tænkning, naar man skulde fatte og følge ham, samt, ham selv til Behag, udvikle hans Ideer, thi han tog sig aldrig Tid til at skrive Noget om nogen Gjenstand. Derimod havde han i sin Magt mundtlig at kunne tilkjendegive sine Tanker og gøre sig tydelig, ihvorvel han af Mangel paa Dannelselse ikke besad Rigdom paa Ord og Udtryk. Kun i Regnekunsten synes han at have haft en ikke udygtig Lærer; thi

deri bragte han det allerede i Underviisningsaarene vidt, og da siden hertil kom den mangfoldige, uophørlige Dvælse, vandt han en forundringvækkende Færdighed i Beregninger, Sammenlæggninger, Slutninger, hvilket imidlertid var saa meget naturlige, som han havde lagt sig efter denne Green af menneskelig Vidskab alene, imedens Andre fylde deres Hoved med alskens Sager.

Kun 13 eller 14 Aar gammel, forlob han med sig Forberedelse Skolen, næsten sig selv overladt; thi Faderen tog ham ikke paa sit Comptoir, og ændse ham overalt saa godt som slet ikke. Dette var ham nu vel maaskee forsaavidt ingenlunde ubehageligt, da han vel ellers kun vilde bleven brugt som Redskab; og fra Barndom af besjæledes han af en herskende Lyst til Uafhængighed. Som et Beviis herpaa fortæller man, at han engang, under sin Handels Fremblomstren, af Faderen erindredes om et optaget Laan af 400 Rdlr., og ilede at afgjøre dette, for aldrig at forlange et nyt. — Paa den anden Side kunde hans levende og fyrige Sjæl ikke spldeslgyres uden at spsselstttes. Men i hine Dage var Handel og i Særbeleshed en smaalig, indstrænket Handel, den eneste Veiloven aabnede for hver, der bekjendte sig til den mosaiske Troe; han kunde altsaa ikke falde paa at søge anden Bane. Men selv i vore lysere Dage vilde Balget

af Handelsstanden med Hensyn paa Meyers for-
omtalte Opdragelse have været naturligt *).

*) Overalt er vel den Befjældning, Bekjendere af
den mosaiske Troe idelig maae høre, at de til
Intet vil opoffre sig selv eller deres Børn uden
til Handelen, baade ubillig og ugrundet. Ind-
til 1789 havde jødiske Forældre, om endog noget
Haab, dog ingen Wisshed, at den Dag for deres
Afskom skulde frembryde, da Marken til hvert
lovligt Erhverv aabnedes ogsaa for den mosaiske
Troes Bekjendere, som for de øvrige Undersaatter
og Statsborgere, og efter den Tid, hvorledes
kunde det i Almindelighed ventes, at Mænd,
selv opdragne, tildeels ældebe, graaned i Han-
delen, lykkelige ved denne, skulde hellere see de-
res Børn paa nogen anden Bane, end paa den,
som var den eneste, hvor de selv kunde veilede
dem! End de handlende Borgere, Grosserere,
Kræmmere, Mæglere o. s. v. af den christne
Troes Bekjendelse, hvor mange af disse bøde
Sønnen at gribe Høvl eller Muursteen, Sax eller
Syl? Hvor mange? spørges her; thi nogle
yderst faa Exempler, Undtagelser fra en almin-
delig Regel, kunne ikke komme i Betragtning;
og hvorfor da forlange Mere af Bekjendere af
den mosaiske Tro? Imidlertid tælles dog iblandt
disse, de flere Banskkeligheder uagtet, et ikke lidet

Iblandt sine mange Sødkende holdt Meyer meest af Søsteren Cecilia og af Broderen Moses. Denne Mand foreenede med et mere indskrænket Hoved en ubegrændset Godgjørenhed og et religiøst Sværmerie. Han blev tidlig vor Meyers Handelscompagnon; de to Brødre vidste at skaffe sig nogle Skilinger eller maaskee nogen Credit; de kjøbte Silke, Knapper og deslige, solgte det til Skrædderne, derved samlede de nogle hundrede Rigsdaler, uden stor Vanskelighed, da de havde Altning frit i Faderens Huus. Nu aabnede Stedmoderen dem og en liden Credit hos hendes Fader, der var Chef for et Hans

Antal, nemlig $\frac{2}{3}$, deels Haandværksfolk, deels Kunstnere, deels Videnskabsdyrkere, som Alle ere Sønnen af Handelsmænd. Selv adskillige Formuende kunne nævnes, som lode deres Børn gaae ind i et andet Fag, og det ikke i Videnskabsmændenes eller Kunstnernes, dog paa en Naade lokkende, Klasse; en bemidlet og hædret Borger (Jacob Magnus) havde saaledes ladet alle sine Søner, 5 i Tallet, gaae til Haandværker; en anden (Joseph Bendix) alle sine Søner, 3 i Tallet, ligeledes — hvilke 8 alle ere nu duelige Mestere; en tredje (Henriques) lod af 8 Søner 5 gaae til Fag udenfor Handelen.

delshuus i Altona, hvorved de fattes i Stand til at
 kjøbe Altting saa godt som fra første Haand; de kunde
 derfor sælge til ringere Priser og skaffede sig saaledes
 Uffætning. Men vor Meyer var ei født til Smaa-
 handel; hans Forstand og Driftighed betegnede ham
 snart en anden Bei. Neppe 17 Aar gammel, reiste
 han til Leipziger Messe, gjorde der Indkjøb, og vidste
 at tilveiebringe sig Varerne fra første Haand, da man
 i Kjøbenhavn næsten i Almindelighed forskrev dem med
 de saa kaldte Proveryttere. Heraf fulgte igjen, at
 han kunde levere Varerne for lettere Kjøb, og Kjøbens-
 havns Kræmmere derfor søgte ham saa meget mere,
 som de hos ham fandt Credit. Han gjentog nogle
 Gange Reisen til Leipzig, gjorde og nogle Reiser til
 Hamburg og erhvervede sig derved vel ikke Dannelsse og
 Verden, da han, med Handelen ene for Die, kun om-
 gikkes Folk, der stode omtrent paa samme Culturtrin
 som han; men han forskaffede sig saadanne Bekjend-
 skaber, især med de bedste Fabrikanter, at han siden
 ikke behøvede derfor at reise; fremfor Alt vandt han
 dog derved i oeconomisk Henseende det, at han og
 hans Broder paa Grund af Svogerstabs Forbudelse
 med Handelshuset Jacob Meyer & Søn i Al-
 тона — da enhver af hine ægtede en Datter af de to
 Brødre, der udgjorde dette Handelshuus — hos Samme
 erholdt en næsten uindskrænket Credit; og ved denne,

saavel som ved en Medgift af nogle tusinde Specier, hver af Svigersønnerne fik, lagde disse Grunden til deres Handels videre Udbredelse. Det var i Aaret 1776, vor Meyer giftede sig; det var paa den Tid endnu vedtaget iblandt hans Troesforvandre, at Partierne bleve stiftede af Forældrene med Hensyn til at bevare Pengene i Familierne og forebygge Misforeninger. Resten overlod man til Skjæbnen, og huusligt Held blev saaledes saa meget mere et stort Lod i Loteriet. Det synes som om Meyer siden ikke bifaldt denne Fremgangsmaade; thi han var den, der heri først, i de Familier, hvorpaa han havde Indflydelse, fremmede Giftermaal, i hvilke Penge ingen Rolle spillede, og som herved gav et meget virkende Exempel. Det skal i Begyndelsen af hans Egtteskab ikke være gaaet saa knapt til, som siden. Til fuldkomment Beviis herfor tjener, at denne Huusholdning da kostede ham 1600 Specier aarlig, hvori ikke var indbefattet Huusleie og Belgjørenheds-Udgifter; men hiin Sum var i de Dage ikke ubetydelig for en Familie af kun fire Personer. Hans Sparesyge var altsaa yngre. Den begyndte i Aaret 1785, paa en Tid, da han leed følelige Tab. Paa samme Tid nedsatte han og Huusholdningspengene for sin imidlertid afdøde Broders Enke, som førte egen Huusholdning, fra 40 Rdlr. til 25 Rdlr. o. s. v. ugentlig. — Man afslagde for en

Tid Kaffe, Ost o. s. v., som han antog for Over-
 flødighed. Dette Skin af Rarrighed uagtet, viiste
 han dog ingenlunde denne, naar det gjaldt om at
 være godgjørende; han offrede stedse Meget paa Penias
 Altar, kun at han tillige vilde vide Dffret anvendt
 til Driftigheds Fremme og til virkelig Trangs Af-
 hjælpning. Sin trængende Familie understøttede han
 rundelig. Til hver gavnlig Indretning var han villig
 at bidrage; og nu dermed forene hiint huuslige
 Snierie? Sagen var: hans Higen efter at spare
 fortjente virkelig Navn af Sygdom; han talede idelig
 derom; han kunde have holdt Forelæsninger over
 Sparekunsten — saaledes havde han retsom bragt den i
 System. Dgsaa vilde han paaneede Andre hine Maxi-
 mer i saa Henseende, og stillede sig selv til Exempel,
 og harmedes ved at see Diemedet forfeilet. Forfatteren
 heraf gjorde ham ofte opmærksom paa Forskjellen
 imellem Tarvelighed og Sparerie. Meyer nægtede
 den, og paastod, at Alt trivedes ved Sparerie.
 Jeg yttrede, at i saa Fald vilde Meyer have viist
 den største Indskrænkethed i Handelen; thi sæt, sagde
 jeg til Meyer, at De har sparet 1000 Rdlr. aarlig,
 saa eier De netop nu saa meget omtrent, som disse
 1000 Rdlr. aarlig med Rentes Renter har opbragt,
 og ved Handel da altsaa aldeles Intet fortjent, hvad
 har De da for at Deres Møie? dette gjorde Indtryk

paa ham; han gav mig Ret og taug; men ikke opgav han derfor sin Grille; han vedblev tvertimod ved given Leilighed at forkynde og forsægte den indtil Ubehagelighed, og det uagtet han vel tilsidst slet ikke selv meente noget dermed. Saa dybt indgroet var denne Vane hos ham! — Vi gaae tilbage til vor Meyers oekonomiske Forfatning.

Hvor stor den af Meyer & Søn givne Credit var, sees deraf, at han allerede 1776 skulde Disse 25000 Specier; ogsaa hos Andre, saasom nogle Nærbeslægtede i Amsterdam, nød han en ikke ubetydelig Credit, omtrent paa ligesaa stor en Sum. Intet Under da, at han med 50000 Specier fremmede Penge, foruden hvad han selv eiede, efter omtrent 7 Aar kunde have samlet sig 12000 Specier; thi det var Firmaets Eiendom 1776, da det og allerede besad eget Hus ved Gammelstrand. For den, der engang med en samlet, om end liden, Sum og en anseelig Credit, er, som man siger, i Skudet, forøger sig Formuen lettelig ved heldige Omsætninger og tarvelig Levemaade, især naar intet synderligt Tab indtræffer. Det synes som om Meyers lykkeligste Handelsperiode indfaldt i Aarene 1777, 78 og 79, da han i disse Aar bragte sin Formue til det firedobbelte. Hans Credit stod ogsaa udenlands saa høit, at han i det sidstnævnte Aar ikke skulde min-

dre bort end 120,000 Specier. Men ligesom unge Sjøbmænd i Almindelighed, naar de finde Lykken søielig, lade sig forlede til en eller anden Letsindighed i deres Færd, saa kan heller ikke Meyer siges fri herfor. Han var yderst letsindig i at give Credit. Folk, der næsten Intet eiede, crediterede han 5000 til 20000 Specier og derover, en Fremgangsmaade, der ei kan andet, end ved indtræffende Crisis føre i Forlegenhed, hvilket Meyer af Erfaring ofte maatte sande. Siin Vdslen med Crediten havde iøvrigt sin Grund i den Tillid, han bar næsten til ethvert Menneſke, især naar han foresandt Driftighed og Flid; og denne Tillid har kostet ham mere end man skulde troe, ikke blot i Penge, men i hvad der langt overgaaer disses Værd; han kjendte i Grunden intet til den store Verden, hvilket han dog aldrig vilde indrømme; og han dømtte hvert Hjerte efter sit eget. Smidlertid blev Meyer dog stedse den Grundføtning tro, aldrig at holde betydeligt Varelager; hans Bøger vise, at dette har forholdt sig som 1 til 5 af hans udestaaende Fordringer. Man maatte ønske dette Princip fulgt af alle vore Handlende, som ikke ere i Besiddelse af stor Formue. I Almindelighed ledes de unge Handlende vild af nogle Maaneders eller endog Aars gode Ufsætning; de smigre sig med at denne vil blive ved, og de bygge deres Forholdsregler herpaa. Men Erfaring lærer det Urigtige deri. Pakhuse fyldes

med Varer, som ikke kunne vorde solgte, men imidlertid skulle betales; dette foranlediger Pengeomsætninger in loco, hvoraf flyder Pengemangel og høi Disconto. Vilde den, der ikke besidder stor Formue, vogte sig for Varelager, sikkert skulde da Discontoen snart falde igjen.

Saavidt af Meyers Bøger sees, omfattede hans Handel indtil 1780 kun Kramvarer, hvilke han solgte til Kræmmerne her. I Begyndelsen af 1780 blev han Grosserer — noget, som han havde Vanskelighed med at drive igjennem, da han ikke bekjendte sig til Landets herskende Religion. Det var Kongelig Confessionarius Dr. Bastholm, der bevirkede det for ham; denne Omstændighed fortalte han mig først nogle Maaneder før sin Død, og det i Anledning af den værdige Geistliges Deeltagelse i den navnkundige Feide 1813. "Jh, det er jo min Bastholm!" med dette Udbrud indledede Meyer da Meddelelsen. — Allerede ved Optagelsen iblandt Grossererne tænkte Meyer vel paa, at give sin hele Handels Gang en anden Retning, dog synes det, som vedblev denne uforandret, kun med nogen Udvidelse, til 1785. — Imidlertid døde Meyers Broder og Handelsassocierede Aar 1782. Det gav ham et haardt Stød. "Gud være lovet!" udbød han, "at jeg ingen Børn selv har, saa at jeg ganske kan opoffre mig for disse min kjære Broders Efterladte", og han holdt Ord. Han var for Broderens Børn en

anden Faber, i Ordets ædleste Betydning: han gav dem den Opdragelse, der efter hans Overbeviisning var den bedste, elskede dem til Sværmerie, viiste dem megen Overbærelse, og fortsatte for fælles Regning Handelen lige indtil 1798. Dmsider, da han fornam, at de unge Menneſker tiltroede sig noget, paa Grund af deres Fodsel i rige Kaar, og befrygtede, at de derfor ikke ſkulde forliges med hinanden, besluttede han at ſifte og dele med dem og udførte da dette med den ſamvittighedsfuldeſte, næſken mageløſe Rebelighed, der udgjorde et af Hovedtrækkene i hans Charakter. Men ogsaa paa ſin hjertelige Dinhed gav han ved denne Leilighed et Beviis i ſin egenhændige Indledning til Afregningen. Men ſaa høit Meier elskede diſſe Broderſønner, ſaa dybt ſmertede det ham, da, efter den Enes Død, den Anden ved Handels Vanheld blev ødelagt. Denne Tildragelſe tilligemed mange flere Bekymringer og Krænkelſer fremſkyndede ſikkert hans Død; thi vel anſtillede han ſig, ſom om han ryste Uting af ſig, men ſlige Sorger indgnave ſig i et Hjerte ſom Meyers, liig en fortærende Dnm; uſeet æder den ſig dybere og dybere ind, indtil endelig Blomſten pludſelig falmer og visner.

Noget Aar efter Broderens Død var Meyer meget uheldig i ſin Handel og leed betydelige Tab. Da var det, at den for omhandlede Spareſyge begyndte, „Man maa ſpare,“ ſagde han, „for at dække ſlige

Tab, naar de i Fremtiden maatte indtræffe." Større Indskyldelse til at naae dette Viemed vilde det imidlertid have havt, ikke at betroe næsten hele sin Velfærd i Enkeltens Hænder, men være mere forsigtig i Creditgivning.

Men hvad enten hine Tab eller andre Grunde bestemte ham til at trække sig ud af den hidtil førte Handel, er uvist; nok: han lagde sig fra 1785 af meget efter den ostindiske Handel, uden dog selv at gjøre Expeditioner. Han skaffede sig Commissioner paa ostindiske Varer, især Cattuner, og han havde mange Forbindelser i Tydskland og i Sverrig; selv gjorde han Dptag af fine ostindiske Varer og chinesiske Silketøier; og den forhen førte Handel forvandlede sig efterhaanden til et Slags Commissionshandel, hvilken bestod i at man blot modtog Ordre her at forskrive fra de udenlandiske Fabriker, hvorpaa det Ordinerede umiddelbar sendtes til Bedkommende her. Endnu en temmelig betydelig Handelsgreen drev han, nemlig med Rav, hvilket han gav paa Bodmerie til China — man kunde antage, at hvert Skib medtog for 20000 Rdr. G. P. Saaledes gik han mere og mere ind i Commissionshandelen og den egentlige Grossererhandel.

Indtil 1789 befattede han sig ikke med Vexelforretninger. Men i dette Aar begyndte han at udføre

Commissiøner i dette Fag, dog ikke til betydelig Grad; ligesom han og i denne Green endnu Intet gjorde for egen Regning. Hans Handel gik ellers i det Hele usforandret sin Gang til 1797.

Han var driftig, nøiagtig, punktlig, rebelig; derfor var det en Lyst at arbejde med ham; derfor hævede han sig til en anseelig Høide. Man begyndte at lægge Mærke til ham, og En eller Anden erkjendte allerede hans sjeldne Værd. Iblandt dem var Etatsraad Meier sen, som viste sig ham meget hengiven. Iøvrigt stod han neppe, maaskee med Undtagelse af Etatsraad de Coninch, i egentlig venstabeligt Forhold med nogen af de christne Handlende eller Embedsmænd; hans Forretninger vare ikke af den Natur, at de foranledigede saadanne Nærmelser. Dysaa levede Meyer meget indskrænket til sig selv: naar hans Kaldsforretninger mod Kl. 6 vare tilende — thi om Aftenen sysselsatte han sig aldrig med disse — gjorde han sig næsten usynlig, og trak sig tilbage paa sit Værelse. I det Tidsløb indtil Aaret 1790 tilbragte han sin Aften med Læsning; siden ophørte han med denne og modtog da en og anden Vens Besøg; men altid fandt han en Nydelse i, om Aftenen at hvile efter Arbeide; ogsaa gik han meget tidlig til Sengs. Paa denne vel erhvervede Hvile satte han særdeles Priis. Men dette afholdt ham ikke fra at forsage den, naar det gjaldt om at

være hans Medmennesker til Gavn. Troede han, ved sin Indflydelse at kunne redde, sin Understyttelse hjælpe, sit Raad vejlede, sin Trost berolige Noget, saa bort med Vaner, Kølighedsløst! Trods Slud og Storm iførte han sig paa det iilsomste sine Klæder, og ilede hid, hvor den Lidende behøvede Forbøn eller Understyttelse eller Raad eller Trost. Rebe til Hjælp, det var han, var det i høieste Grad, med Raad og med Daad, paa hver muelig Maade; og, ofte ilde lønnet, blev han lige ufortroden ved dermed, søgte endog Feilighed der til, med en Omhyggelighed, som vel Faa have viist.

Meyers eensomme Levemaade havde imidlertid til Følge, at han blev fremmed for Alt, hvad der ei angik Handel; naturligviis havde han derfor heller ingen Forbindelser. Men ogsaa paa hans Stemning havde hans Mangel paa Omgang Indflydelse; han blev eensidig, paastaende, sær. At han om Sommeren Søndag Estermiddag gik til Frederiksberg, og at han i Sommeraftenerne sad i Kjelderhalsen udenfor sin Dør ved Gammelstrand og fladdrede med de Forbigaaende, kunde viensynlig ikke raade Bod paa denne Mangel.

Imidlertid modtog han i Aaret 1789 Kasserereembedet ved Menigheden, og paadrog sig derved Uleiligheder og Ubhageligheder. Enhver, som kjender de ikke blot med hiint Embede i Almindelighed forenede

Vanffeligheder, men i Særdeleshed dets Indretning ved Menigheden den Gang, vil let indsee dette.

Mar 1791 blev han og Forstander, og ved sit dristige Hoved, sit hurtige Blik, sin overdøvende Stemme, sin udbredte Indflydelse blev han snart Ledfører ved alle Anliggender; men da han ei veiede sine Udtryk, og stod haardt paa sine Meninger, tilbrog han sig endeel Fjender, saa meget mere, som han var en Hader af alle Nyheder, og der i Menigheden havde reist sig et, af Tiden føiet, saakaldet liberalt Partie, hvilket ogsaa iblandt oplyste Mænd havde Beskyttere, især daværende Generalprocurcur Chr. Colbjørnsen. Bor Meyer havde imidlertid Anseelse og Indflydelse nok hos Menighedens Medlemmer, til at vinde de fleste Stemmer for sine Meninger, dem han og med varm Nidkjærhed forfægtede; men skjønt han for det meste feirede, blev han dog ved de gjentagne Kampe vækket til at eftertænke flere Gjenstande end før, ligesom han og derved foranledigedes til at see sig om efter hensigtsmæssige Forbindelser. Ved denne Leilighed gjorde han da Bekjendtskab med den ved sjældent nidkjært Borgersind udmærkede indsigtsfulde Embedsmand Statsraad Haagen; og deres gjensidige inderlige Venskab vedvarede uafbrudt indtil Meyers Død. — En anden Anledning til Eftertanke fandt Meyer i den franske Revolution og dens Ledfagninger, og selv til Trods for

Sindets Paastaaenhed og Banens Magt, bleve de nye i Dmlob bragte Ideer ei uden Virkning paa en Forstand saa lys som Meyers. Dette viiste sig allerede ved adskillige Leiligheder Aar 1790 og siden endnu tydeligere? De ældre af hans Troesforvandre vare blevne enige om, at det ei var gavnligt, naar de Yngre fik for stærk Dplysning og lærte Mere end deres Fædre; men Meyer var allerede paa den Tid af modsatte Tanker. Han habede stedse Hylkerie og Skinhellighed. Umiskjendelig røbede han for det iagttagende Nie, at han egentlig kun af Bane og Vedholdenhed selv hængte ved det Gamle. Som et Beviis paa, hvor langt han var fra den Mening, at de Yngre Intet skulde lære, kan anføres, at han sendte mig — medens jeg endnu tjente som Dreng hos hans Fader — Penge til, i mine faa Fritimer, at lade mig give Underviisning i Sprog. Ogsaa indsaae han grant, at Dplysningens tiltagende Udbredelse iblandt de opvoksende Bekjendere af hans Religion efterhaanden vilde nedbryde hans Indflydelse i saa Henseende, ihvorvel han ingensunde vilde tilstaae det, men tvertimod vedblev at kjæmpe for det Gamle i Indretningen og Bestyrelsen — og manglede nogen- sinde Rigmanden Hylbere af sine nok saa vrange Meninger, naar man troede at kunde vinde ved sliq Hyl- ding? Iøvrigt var han nu og i Aye som en klog og en viis Mand, hvem den Enfoldigere, Svagere ikke dristede

sig til at modsigge; Meyer blev saaledes saa at sige forkjelet ved stedse at høre Gjenlyden af sig selv, ikke mindre end ved at hele Menigheden i Alt, selv ved den ubetydeligste Anledning, tyede til ham som en Almeen-Raadgiver. Han begyndte at føle sig selv og tog derfor paa den Tid kun meget vanskelig Hensyn paa Fremmedes Meninger. Havde Meyer paa den Tid fundet Venner med Mod nok til at modsigge ham, vilde det have gavnet ham meget. Dettets Forfatter veed af egen Erfaring hvad han og flere i senere Tider, ved at sige Sandheden, have virket paa ham.

I Begyndelsen af det her omtalte Tidstrum fra 1789 til 1797 var det, som før sagt, at Aftens Læsning veeg for Besøget af flere Venner, hvilke deels førte Samtaler, deels spillede Dam med ham. Men Ingen af disse bød han nogensinde det ringeste. Bordet dækkedes Kl. 7. Husets Folk satte sig derved og spiste til Aften; de Fremmede derimod toge Sæde rundt om i Stuen, og sik Intet at spise; endelig naar Klokken slog halv Ti, reiste han sig og havde Skik at sige til Gæsterne: „nu, mine Venner, god Nat! gaar nu hver til Sit.“ Han besad overalt mange Særheder og Egenheder; han beherskedes af dem og paa samme Tid ivrede han mod alle Andre, om hvem han meente, at de ikke kunde rive sig løs fra Baner. Men med alt dette var han et Monster paa Dverbærelse i sit

Huus; end ikke sit Lyende gav han nogenstunde Føie til at klage over Strængheid.

Vi have nu lært at kjende Meyer i hans Hjem, have seet hvorfor og hvorledes han begyndte at tænke over mere end blot Handelen. — Vi gribe igjen Traaden af hans Vandring som Handelsmand.

Da Handelen stedse blev mere betydelig, maatte Huset naturlig mere og mere tildrage sig Dpmærksomhed. En personlig Udvidelse fik det, da han i Aaret 1793 tog i Compagnie med sig nuværende Grosserer Salomon Seligman Trier, der i 10 Aar havde været Comptoirbetjent hos ham, og nyelig havde ægtet hans ham, fremfor Noget, kjære Broderdatter, en Mand, om hvem Forfatterens Forhold iøvrigt her gjør det upassende at sige det mere, han saa saare ønskede.

I Kjobenhavns Ildbrand 1795 brændte Meyers Huus; det meeste af hans Vareforraad flæbtes over paa Bragerboden og i Pramme. Da tabte han al Fatning; han græd, og var i enkelte Dieblik ude af sig selv. Uden al Tvivl var det med Hensyn paa de Handlende her i Byen, som han havde betroet en betydelig Deel af sin Belfærd (thi hvad der brændte for ham selv, oversteeg neppe 15000 Specier); men atter her viiste sig Følgerne af hans Letsindeghed i at give Credit. Da han imidlertid siden erfoer, at hans Frygt var ugrundet, blev han igjen rolig. Hans Stemning

under det engelske Overfald 1807, var aldeles den modsatte. Hans Rolighed blev derved paa ingen Maade afbrudt. Tøvrigt kjøbte han efter hiin Ildebrand den saakaldte Hersteds Gaard ved Frederiksholms Canal, i hvilken han endte sine Dage. Aar 1797 foretog Meyer sig en Reise til Hamborg. Hans Dies med denne Reise var, at skaffe sig flere Bekjendtskaber og Forbindelser, og han naaede det. Efter hans Hjemkomst udvidede Husets Handel sig, og nu udførte han Børsforretninger i Commission i det Store — for egen Regning endnu ubetydelige. Til Udførelsen af sine Planer havde han saameget desmere Leilighed, som den danske Handel da var omtrent paa sin høieste. Epidemien og Omsætningerne her store. Husets Indflydelse steg; man henvendte sig til det, naar noget af Bægt og Omfang skulde udføres, og herved fik Meyer igjen meer og meer Leilighed til at vise sit lyse Hoved; nu vandt han og endeel Venner, især blandt de unge Handlende. Det var ved sin Beredvillighed i at afkjøbe disse deres fremmede Brevter, at han forbandt sig dem, da de ellers paa den Tid ei uden Vanskelighed skulde have kunnet udføre de dem overdragne Commissioner; men ogsaa mange Andre i forskjellige Borgerklasser hjalp han, ofte til en Grad, at han selv undertiden maatte lide.

Men jo mere Huset streg i Tillid og Anseelse, desmere søgte Meyer at hæve det til al muelig Høide. Han reiste atter Aaret 1799, denne Gang længere end til Hamborg; han gik til Amsterdam, og var ligesaa heldig som for i at skaffe sig nye Forbindelser og udvide sine Forretninger.

Nu traf derimod den bekjendte Handels-Crisis ind i Efteraaret 1799 og den satte Meyer paa en haard Prøve. Husets egne Engagementer — vel mange og store — lode sig dog overse og dække, men hiin Crisis greb alt for vidt om sig og havde alt for mange Berøringspunkter, til at den ikke skulde blive følelig for Store som for Smaae. Meyers nærmeste Handelsvenner, hans Bekjendtere og Beslægtede, mange af de betydeligste Huse endog, maatte bryde. Meyer var da saa nedslaaet, at han næsten ikke uden Graad kunde foredrage noget. „Hans Ære, hans Ære kunde komme i Fare.“ Alle Bestræbelser for at berolige ham vare næsten frugtesløse. Det rebelige Sindelag, han ved denne Leilighed lagde for Dagen, den Deeltagelse og Omhyggelighed, hans Hjerte viste, tildroge ham altsaa Yndest og Agtelse.

Under disse Omstændigheder var det, at Meyer faldt paa den saa særdeles heldige Idee at oprette en Committee, der, med Tilladelse at udstede rentebærende Sedler, skulde udlåne paa Varer.

Ideen fandt, som hans handelsdrivende Medborgeres, saa Regjeringens, Bifald. Planen blev udført. Meyer blev Medlem af Committeeen; mange Mænd reddedes ud af Nød, fra Undergang; maaskee tør siges, at den fædrelandske Privatcredit fik en ny Styrke. Det var formodentlig omtrent paa den Tid, han havde den Ære at gjøre Bekjendtskab med daværende Finansminister Grev Schimmelmann.

Hvad iøvrigt Meyers Forhold under hiint og lignende Tidsløb angik, da tabte han, Hjertets Herredømme over ham uagtet, paa enkelte Timer nær, ikke sin Fatning; tvertimod, saasnart noget Afgjørende skulde beslattes, vidste han ganske at samle sig, og viiste da noksom, at Hovedet var uangrebet og ved fuld Kraft. Hvor saadan Selvovertindelse ikke var nødvendig, lod han Hjertet raade.

Efterat Huset havde overstaaet denne Kystelse, og derved endydermere godtgjort sin Fasthed, ligesom og Meyer under den havde givet de stærkeste Vidnesbyrd om sin Villie og sine Sjeleevner, besad og, naturligen, hans Firma forøget Tillid. Endnu i Slutningen af omtalte Aar, 1799, reiste Meyer igjen til Hamborg og Amsterdam, for sammesteds at ordne Adskilligt med de der fallerede Huse; hans Fraværelse varede næsten hele Vinteren. Aaret derpaa foretog han sig en ny Reise til Frankfurt am Mayn — og

nu begyndte først hans store Verelforretninger for egen Regning; nu først forekom det ham, som om han havde bragt Huset til den Punkt, hvor det burde staae.

Men ikke blot i oekonomisk, ogsaa i intellectuel Henseende virkede paa Meyer hans Reiser i senere Aar til adskillige store Handelsstæder, og Traværelsen fra det Selskab hjemme, der vist nok ikke skulde bidrage synderlig til hans Kultur. Han saae Mennesker og Begivenheder i flere Skikkelser og fra flere Sider; han lærte at kjende mange med Aandsdannelse og Indsigter udmærkede Religionsforvandrede, og han besad Forstand nok til at erkjende Gavnligheden af hine Fortrin, ikke mindre end sit eget Savn deraf. Dette havde til Følge, at han blev mere tolerant end før, nærmede sig de Yngre i Menigheden, og indlod sig med dem over adskillige Forbedringer i dens Anliggender; han var allerede saaledes paa Veien til at modtage Overbeviisning, og han modtog den. Han hørte endog nu gjerne, at adskillige af de Yngre lagde sig efter Studeringer o. s. v. Det var ham en Glæde, naar han erfarede sine Troesbrødres Anbringelse og Fremskridt i Haandværker. Han tog meer og meer Deel i Dagens Anliggender; med saa Ord: han syntes at være bleven som et andet Menneske. Jeg fulgte ham temmelig nøie især paa den Tid, og tillod mig frimodig den Er-

Fløring til Meyer: at, uagtet jeg skulde ham min timelige Velfærd, vilde jeg dog ikke sælge min indvortes Overbeviisning for denne. Jeg udrettede derved, uhindret at kunne tale og handle efter Overbeviisning, hvoraf jeg imidlertid betjente mig paa en Maade, som syntes at maatte vinde ham for Tingen: ved at nytte de Timer, Meyer var ved god Lune, til at bringe Forbedringerne paa Bane, ved at tale saavel til hans Forstand som til hans Hjerte, lykkedes det ofte at overtude ham.

Mange Prover gav han paa, at han rev sig løs fra Fordomme og nærmede sig til Oplysning; han understøttede et Selskab, som holdt adskillige fattige Jødebørn i christne Skoler, et Foretagende, hvis Betydning og Indflydelse ikke behøver at udvikles. Meyer især opmuntrede mig til at stifte Friskolen for Drengsbørn, imedens mange af hans Jevnaldrende trak sig tilbage; og da jeg ved et Circulair foreslog en forandret Indretning af Skolevæsenet, med hvilken Varme anbefalede han ikke dette Forslag!

Hans Ord vare disse: „Længe og bekværrer alt „for længe har jeg seet, hvorledes de fattige Børn „blive bedragne af deres Lærere; de gaae i Skole „mange Aar og kunne neppe læse, langt mindre veed „de eller kjende deres Herkomst, deres Religion og „mere; hvorfor dette ei før er blevet taget i Betragt-

„ning, da Enhver maatte kunne indsee, det kommer
 „deraf, fordi vor Menighed er i Uorden o. s. v.; der=
 „for seer jeg meget gjerne, naar endelig Hjerterne
 „blive vækkede, og dette tages til Hjerte, at dog
 „vore Fattige, deres Børn, og især Fader- og Mo=
 „derløse, blive tagne under Vingen. Jeg bidrager
 „aarligen o. s. v. o. s. v.“; og denne Ubefaling var
 af Bigtighed; thi mange af Menighedens, selv de
 yngre, Medlemmer foretog sig aldeles Intet, som
 de vidste var ham imod.

Dgsaa opmuntrede Meyer Repræsentanterne til
 at oprette Carolinekolen, og gav selv en anseelig
 Sum til Fonden. Med hvormegen Deeltagelse Skole=
 væsenet i det Hele laae ham paa Hjertet, derom vid=
 ner siden hans Testament.

Men ikke til denne Green af Samsfundets Lærv
 indskrænkede sig Meyers Deeltagelse og Omhu: han
 ikke alene bidrog til allerede værende Indretningers
 Vedligeholdelse, men lagde endog selv Plan til nye i
 velgjørende Hensigt, hvis Iværksættelse dog Omstæn=
 digheder hindrede, f. Ex. til en Fattig = Enkelasse. Og
 alt Dette gjorde den Mand, der endnu i goerne
 havde modsat sig al Dplysning, alt nyt Væsen.
 Saaledes kunde Erfaring, Menneſkeomgang og Ef=
 tertanke virke! Smidlertid vare der dog adskillige Ting,
 i Henseende til hvilke Meyer ingenlunde vilde foie sig

efter Tiden; stundom lod han de Yngre føle, at han endnu kunde byde dem Spidsen. — Saaledes ivrede han — maaskee af Frygt for Overdaads Indsnigelse — meget imod et nyt stiftet Liigselskab; han ivrede meget imod at Eigene skulde henligge tre Dage førend de maatte begravnes, og flere i Grunden uvæsentlige Gjenstande, som man ofte sammenblander med Religionen. At Meyer med al Magt modsatte sig en Synagoges Opførelse, havde derimod de gyldigste Grunde; han kjendte bedst det Schisma, der fandt Sted i Menigheden og forudsaae Uenigheden i selve Templet. Dette søgte han af alle Kræfter at forebygge, og for tjener derfor et taknemmeligt Minde.

Saaledes søffelsatte nu Meyer sig mere og mere med at tænke over Gjenstande udenfor sit Fag, og nærmede sig efterhaanden et af ham forhen ikke noksom kjendt Slags Mennesker; og foregik derved (paa de sidste 2 Aar før hans Død nær) ingen Forandring i Gangen af hans Hjemliv, saa fandt han dog en For-
 nøielse i, om Formiddagen, naar Tiden tillod det, at aflægge Besøg hos Venner og Bekjendtere. Menighedens Anliggender gave ham ofte Leilighed til at tale med Conferentsraad og Cancelliedeputeret Knudsen; og denne ligesaa driftige, kundskabsrige, som blide, menneskekjærlige Mand blev hans Ven. Meyer elskede inderlig den Edle. — Iblandt de Handlende skat-

tede han især høit hiint Meteor paa vor Handelshimmel, den indsigtsfulde, fra Forstand og Hjerte lige agtværdige, Agent Duzfeld, en Mand, der sikkert anseelig bidrog til Dannemarks blomstrende Handel. Meyer bar hos sig til sine Dages Ende en Gulddaase, han af denne Sjeldne havde faaet til en Amindelse.

Saaledes var baade Meyer bleven en mere almeenbekjendt Person, og havde han tillige selv begyndt at interessere sig for Almeenanliggender. Ubeskrivelig elskede Meyer sit Fædreland; han følede ligesom en Uvillie for Alt, hvad ei var dansk; og viiste den i Samtaler, Dmgang og Daad. Hans politiske Meninger havde samme patriotiske Hensyn. Frankø Partie holdt han, ikke fordi han troede, at Frankerigs Sag var den gode, men fordi han ansaae det for Fædrelandet gavnligest paa den Tid. — Megen Interesse fandt han i at see ubetydelige Mennecker fremstaae og opsvinge sig til overordentlig Hoide, og han tog varm Deel i saadanne Menneckeres Skjæbne. —

Vi have talt om Tidrumet fra 1800 til Begyndelsen af Krigen; men førend vi gaae over til den sidste Periode af hans Liv, maae vi endnu føie Noget til fra 1806 og 1807. Kort før denne Tid havde han stiftet Bekjendtskab med daværende Bankdirecteur Niebuhr, for hvem han i mange Henseender havde særdeles megen Agtelse og Venkskab. Efter det Ne-

berlag, der i Maret 1806 rammende Preusserne, søgte de at redde endeel af deres Penge ved at indskibe dem. Samkvæmmet med Hamborg og Rusland var spærret og alle Handelsforbindelser maatte fæe tildeels over Kjøbenhavn.

Niebuhr, som dengang opholdt sig i Memel eller Riga, anbefalede Meyer til den preussiske Finantsminister, for at udføre hoist vigtige Pengeantiggender, den preussiske Regjering indirecte maatte gjøre. Pengene ankom til Kjøbenhavn. — Meyer gjorde da det Forslag, at man skulde beholde disse betydelige Summer klingende Mynt i Landet, saavelsom dem, der ved den preussiske Periode vare bragte hertil. — Han indsaae stedse, at Danmark havde for stor Mangel paa klingende Mynt, hvilken under en indtræffende Crisis vilde været felelig; han meente, at man turde henlægge Summer til Dannelsen af en Depot sacré, og mange Millioner saaledes kunde sammenbringes.

Før Krigen Udbrud havde Meyer allerede indseet, at Krigen maatte tilintetgjøre vort Pengevæsen. Han havde, som sagt, opdaget Mangel paa klingende Mynt, og vidste af Erfaring, hvilken betydelig Indflydelse dette, i Tilfælde af en Krig, maatte have paa det Hele. — Ved sine store Omsætninger i Bereliggender havde han bedst været i Stand til at bemærke det; Fædrelandets Held laae ham paa Hjertet;

et Beviis herpaa vil det her meddeelte Hovedindhold af et Forslag give, som han skrev i Slutningen af 1806, saavidt skjønes i Anledning af Agent Dumzfeldts Udkast til en nye Bank.

Forslagets Overskrift lyder saaledes: "Forslag til at tilintetgjøre ufunderede Papiirpenge, og istedenfor disse at indføre et Pengevæsen, der grunder sig paa Realiteter."

Efter en kort Indledning bliver Meyer ved: "Jeg havde derfor søgt at concentrere mine Tanker til 5 følgende Hovedposter:

- 1) Anledning til ufunderede Penge.
- 2) Sammes Skadelighed.
- 3) Fordelen af det Modsatte.
- 4) Maaden, hvorpaa funderede Papiirpenge kunne indføres.
- 5) Maaden, hvorpaa ufunderede tilintetgøres.

Efter at have undersøgt de første Punkter, lægger han disse kraftige Ord til: "Udelægges ikke et Land ved "Udørbalance i Handelen, Luxus, Misvært, Rustninger og Krig, saa bliver det i Sandhed aldeles "ødelagt ved ufunderede Papiirpenge, især saadanne, "som ere underkastede Udlændingers vilkaarlige Cours;" og undersøger saa, hvorvidt det ommeldte Onde er anvendeligt paa Danmark. Hans Undersøgelser dele sig i følgende Momenter:

- a) Underbalancen i Handelen var, meente han, allerede da betydelig paa dansk Side, især med Hensyn til det aarlige Tab paa Coursen, fra 125 til 140. (Men han forregnede sig nok heri; thi i Handelen fandt vel ikke 1806 Underbalance Sted, men kun et uforholdsmæssig stort Dplag af Varer. Maaſkee har Meyer imidlertid meent Underbalance i Statens Finantser. Tropperne i Holsteen have upaatvivleligen kostet Meget, og særdeles Skatter i Sølv bleve ikke udskrevne; det til hine Bekostninger manglende rede Sølv var vel Statens Kasse ei i Besiddelse af).
- b) I Henseende til Luxus antog han, og vistnok med Røie, at intet Land, i Forhold til sin ringe Formue, glimrede mere med udenlandske Industries-Artikler end netop Danmark.
- c) Bort kolde Nord, troede han — heri dog vel af Erfaring modsagt — at være mere, end andre Lande, udsat for Misværet.
- d) Som en ny Ulyffens Kilde nævnes Krigsrustninger, da næsten Alt, hvad der til dem udfordres, maae hentes udenlands fra.
- e) Bersøver Krigen os vore sammensamlende Midler og tilintetgjør Skibsfart og Handel.

Lægges hertil, siger Meyer videre, ufunderet Papiir, hvor kunne vi da vente Credit eller god Cours? Wiſt,

nok maa vort Papiir under saadanne Omstændigheder synke procentviis, og tilsidst friste samme Skjæbne som det østerrigske.

Meyer tog ved 2den Post Exempler fra Rusland, Sverrig og Østerrige, ved 3die fra Preussen og Holland. Han gaaer nu over til 4de og 5te Post. En Bank maae være sunderet paa Realiteter; men hvorfra erholdes disse bedst? Ikke ved udenlandske Laan; thi de, sagde han, forege ved de aarlige Renter Underbalancen. (I denne Henseende kunde han vel have gjort en Forstjæl, med Hensyn paa hvilke Vilkaar Laanene tilveiebringes, saavel som om den hele til Banken fornødne Sum ved dem kan fremstafes, da jo i dette Tilfælde Diemedet opnaaes, og for samme gjerne nogle Renter maae gaae ud af Landet). Heller ikke vilde han have et Palliativ brugt, nemlig for et Syns Skyld nogle Millioner i rede Sølvs Raffede tilveie; derimod meente han, at der burde lægges en Skat af 5 pCt. aarlig paa alt her i Landet værende Sølvsøi, hvorhos Enhver Skulde opfordres, til Speciesbanken at indlevere alt uundværligt Sølvsøi, og for Dettets Bærd modtage Obligationer lydende paa 4 pCt. Rente samt visse Procent aarlige Afdrag. Sølvet, troede han, vilde da strømme til Banken, naar man ikke alene sparede hin 5 pCt. Skat, men fik endog 4 pCt. Renter, altsaa vandt 9 pCt. aarlig. Iøvrigt maatte

ber til Underflaeds Forebyggelse gjøres Forbud saavel imod al Udførsel af Sølvtoi og Barrer, som imod hvert, ogsaa Assistenthusets og Bankens, Laan paa samme. At Sølvet paa en Tid, da man havde Tillid til det Offentlige, vilde have strømmet til Banken, er indlysende, naar man blot betænker, hvor let det var Regjeringen at erholde Laan ved transportable Bankfonds. Indlevering af Sølv vilde altsaa vist være bleven meget betydelig, og Indtægten ved de 5 pCt. i Afgift af det ikke indleverede vilde ogsaa have udgjort aarlig noget Anseeligt.

Meyer meente nu, at med visse Millioner, hvilke, ifølge Speciesbankens Octroi, kunde fordobbles ved Sedler, vilde den til Circulation bestemte Masse have været tilstrækkelig, og i alt Fald kunde Manglen endnu afhjælpes ved

- 1) Foliopenge og
- 2) Laaneinstitutets rentebærende Sedler paa et Aar, udstedede ved overordentlige Tilfælde.

Han søjede til, at Speciesbanken fremfor alting aldrig maatte ublaane paa længere Tid end 3 Maaneder, for strax, naar fornødent var, at kunne indbringe Sedler.

Som Middel til at kunne tilintetgjøre de gamle ufunderede Sedler foreslog Meyer en Formueskat af 5 pCt., hvilke dog igjen skulde tilbagebetales med aar-

lige Afdrag af 5 pCt. Renter. Han anslaaer ellers ved denne Leilighed den bevægelige og ubevægelige Formue i Riget til 240 Millioner; fem Procent deraf udgjør 12 Millioner, og mere var der, efter hvad Meyer antog, ikke at indfri. Han godtgjør derefter, at Skatten ingenlunde er trykkende; Sølvtoi erklærer han for Luxus; og Afgiften træffer kun den Formuende, som endog ved Sølvets Indlevering til Banken kan undgaae den. Han bliver ved at gjøre Bemærkninger over Misforholdet imellem vore og andre Landes Skatter; spørger, hvorledes Planen ikke skulde kunne finde den fornuftige Borgers Bifald, da den kun sigter til hans og hele Landets Vel, og slutter med at dette kun er et Udkaft, hvis Udvikling han forbeholdt sig.

Man kan af dette Anførte noksom skjønne Meyers gjennemtrængende Blik og grundige Sagkundskab. Han spaaede, maaffee endnu førend nogen Anden drømte derom, hvad desværre snart indtraf. Dgsaa seer man af hans Idee, hvorledes han tænkte og følede for Fædrelandets Lyve, og mangen ellers fornøden Anmærkning for Dvergangen til det sidste Tidrum af Meyers Liv tør nu være overflødig; kun nogle enkelte Betragtninger, som staae i nogen Forbindelse med denne Periode, tillader man sig her.

Den Dverbeviisning, at Landet ei havde klingende Mynt, paa hvilken Meyer byggede sin Plan,

har Forfatteren i en, foran den danske Oversættelse af Lueber om Jøbernes Forædling, aftrykt Skrivelse til Oversætteren nærmere begrundet. Biskop var aldrig synderligt Forraad af rede Penge i det hele forrige Aarhundrede her i Landet. Dette viiste sig stedse ved indtræffende Handels- Crisis og overordentlige Tilfælde. Formuen bestod i offentlige Papirer, faste Eiendomme, Skibe, Prioritetet, Water; Skifteprotocollerne lære det. Rede Penge eller deres Repræsentativer — Buxler paa Udlandet — bleve først ved vor Handel i Karene 1789 til 1807 i betydelig Mængde igjen bragte ind i Landet. De nævnte 18 Aars Handel er det, som har forsynet Landet med rede Penge, ikke alene til Betalinger udenlands, men ogsaa til at fortsætte og udvide Handelen, endmere udbredet Skibsfart, betydelige Vareoplæg o. s. v. Man kan antage, at disse Aar have bragt Landet 20 Millioner, hvilket vist ikke er for høit regnet, naar man erindrer, hvad Englænderne have taget fra os. (Se Lueber S. XV). Nu udbryder Krigen, og man maatte ikke alene begynde forfra igjen, men, da Buxel-Circulationen i det Sibte ophørte — thi ved den, eller, med andre Ord, ved Credit i Udlandet, har man i den senere Tid forskaffet sig betydelige Summer rede Penge — maatte altså derved føres betydelige Summer ud af Landet; det kan derfor gjerne være, at det

siden er gaaet mere ud, end i de ommeldte Aar er kommet ind. Thi allerede i de sidste Aar 1806 og 1807 var det føleligt, at man her havde handlet over Kræfterne, og at der var hine betydelige Verelomsætninger paa fremmede Lande. Endydermere Beviis paa, at der ei fandtes klingende Mynt eller dennes Repræsentativer — Vexler paa fremmede Lande — ligger vel deri, at man ellers i Conserverings-Perioden ikke havde taget sin Tilflugt til i dyre Domme at købe Jordegods'er eller andre faste Eiendomme. Man havde vist ikke gjort det, isald man med Lethed havde kunnet tilveiebringe betydelige Summer i rede Penge eller i Vexler. Desforuden findes endnu et stort og maaskee det største Beviis for Mangel paa klingende Mynt her i Landet deri, at Regjeringen oprindelige saae sig nødsaget til at gjøre Bankfædler. Thi ellers kunde den jo ligesaa godt her som i Holsteen have udfkrevet Skatte og optaget Laan i Sølv, hvorved den havde undgaaet at indføre Papiirpænge. Det var derfor umiskjendelig et Feilgreb af den daværende Speciesbanke, at den ei nyttede Eidsomstændighederne til at samle alt det Sølv, den kunde overkomme. Aarene 1795 og 1796 gave de bedste Leiligheder hertil. Sølvet strømmede hid. Meyer og Andre leverede betydeligt til Banken, og den hele Fortjeneste herpaa har neppe været $\frac{1}{2}$ pCto., altsaa uden mindste

Følge af egen Overbeviisning om det Rigtigere eller af en allerhøieste Befaling. Netop ved Sølvets Udlevering uden Vanskeligheder forebygger man al Tanke om Mangel paa tilstrækkeligt Valuta, hvoraf flyder, at Sedlernes Ihændehavere rolig beholde disse. Hvad hjælpe alle rede Penge i Bankens Kjeldere i et Land, hvor de ei ere i Omløb, naar de ikke ved Leiligheder, som de her omhandlede, komme frem for Dagen? Lad dem kun vandre ud; de maae og skulle jo tilveiebringes; de komme nok tilbage; og komme de ikke, saa ligger det i Handelens Gang, i dens Underbalance, og saa ere alle Kunster frugtesløse. Man sender vist ikke sine Penge til fremmede Lande, for at de skulde blive der, men til Fornødenheders Afhjelpning imod fuldt Nederlag; det synes derfor høist besynderligt, at man i de senere Aar ei har kunnet finde saa simpel en Sandhed, som Ufsædeligheden af Pengenes Udførsel, indlysende. Hvad er da i Grunden denne Udførsel andet end et Bytte mod Ost, Smør, og andre Fødevarer, man lader sig tilføre fra Holsteen; Lærred og flere Fabrikater man faaer fra Tydskland, Frankerig og England; Jern, Tjære, Hamp og Hør, hvormed Rusland og Sverrig forsyne os; Salt og Steenkul, som England og Middelhavet levere; Caffe, Sukker og andre Colonialvarer, som hentes fra de andre Verdensdele? Kan nogen af

alle disse Artikler faaes for Bankofedler? Naar altsaa disse virkelige eller indbildte Fornødenheder skulle betales med Sølv, er det da ikke naturligt, at dette i Bytte maa gaae ud af Landet til Bederlag for hvad der gaaer ind i dette, og skal ikke dette Sølv tilveiebringes? Vist nok maa da de faa i Landet tilbageværende Penge formindskes, naar Handelens Overbalance ikke kan holde dem tilbage. Men hvorfor vil man da ikke indsee, at for Sjælland — thi Fyen og Jylland forsyne sig næsten selv og komme ei her i Betragtning — især for Kjøbenhavn, maa Sølv anskaffes til Fornødenheders og Varers samt Overbaads Tilfredsstillelse. Sjælland kan jo end ikke forsyne Kjøbenhavn med Smør, men for dette alene vandre aarligen næsten 75000 Specier til Holsteen. — Tingen er saa klar, og dog synes det som om Kløverbladet: Coursens Fordærvelse, Sølvets Udførsel og Jødernes Tilværelse vare saa at sige som et Begplaster paa Dinene. At man kunde tænke paa Bekjendere af den mosaiske Tro har sin naturlige Grund, da de fleste Bexelerere her here til disse Antal; — lad være Bankcomptoirat vel i en vis Henseende kunde bengang kaldes den største Bexelerer. — Men at Bekjendere af den mosaiske Tro burde fordømmes, fordi Andre til eget og Landets Lær og Gavn havde bragt dem disse Penge, det kan jeg ei i mit Hoved faae. Thi Kandsnæverhed, Dien-

Ralkhed, Brodrid, Herskelyst, Dableysge, Skades-
 frohed beherske dog ikke Alle. Og man har seet kyn-
 dige, oplyste, tænksomme Mænd styrke den vankun-
 dige, enfoldige, eftersnakkende Mængde i dens For-
 domme. Denne Omstændighed har imidlertid været
 meget almeensfædelig; den vrangre Fremstilling af Tin-
 gene har forledet til det ene falske Begreb om Penge-
 væsen, og hvad dermed staaer i Forbindelse, efter det
 andet; og skulde den hos Nogen have været imod bedre
 Overbeviisning, da vil den Alvidende vel kræve Regn-
 skab derfor. Langt hensigtsmæssigere og virkelig gavn-
 ligt vilde det derimod have været, om man havde gjort
 Sagen til en Gjenstand for rolig Drøftning uden Per-
 sonligheds Indblanding, som nu nylig den ved Ind-
 sigter, Characteer og Fortjenester udmærkede Etatsraad
 Drsted. Men — det ligger vel i den menneskelige
 Natur, at den Vidende, naar han søger Grunden til
 sine Lidelser, er tilfredsstillet med den første den bedste,
 der frembyder sig, og, saaledes veiledet som i nær-
 værende Tilfælde, faldt Mængdens Tanke vel paa
 Bekjenderne af den mosaiske Tro, og ændsebe ikke
 de Lediggjængere, der hobviis ved Pragt og Glimmer
 fortære Landets sande Marv. Som Fædrelandets
 Ven maatte man virkelig have ønsket, at Jøde-Be-
 fyldeerne havde havt Ret; thi saa havde gode Raad
 været lette; men nu?

Meyer betragtede Tingen, med andre Dine: han saa kun paa Landets Tarv; han agtede ikke paa, at man klaffrede, fordi han vekslede Penge; han trodsede endog denne Klaffer, og det aabenhjert for Enhver; "Hvad ændser jeg, sagde han, Andres Urime-
 "ligheder? hvorfor holde de ikke op med deres Ddslen
 "med udenlandsk Lant? hvorfor komme de til mig
 "med deres Sølvs? Jeg skjuler det ikke; men jeg seer
 "gjerne, at det kommer frem af sit Skjul til Landets
 "Tarv, til Bøden paa Handelens Underbalance, til
 "at bælle mine overdaadige Medborgers Ddselhed;
 "da jeg enten leverer Sølv til Bankcomptoirer,
 "eller sælger Bexler for det paa Børsen, og den al-
 "mindelige Mening kan i denne Sag ikke være Lov
 "for mig. Jeg handler efter velgrundet Over-
 "beviisning; Andre snakke efter uoverlagt Forud-
 "fatning."

Saa sagde han, og al Modsigelse var uden Birkning, forsaavidt den beraabte sig paa den almindelige Mening. Hvad Under, at den Mand, der handlede saaledes, uforstillt og hensynsfrit, naar nu Miskjendelse, Avind og Religionsfordomme stode til, at han i de sidste Aar af sin Vandring maatte give Slip paa den Almeenyndest, han før havde vidst, som at fortjene, saa at vinde.

Efterat have forudsendt disse Bemærkninger, som etflays Indledning til den sidste Periode af Meyers Liv, skride vi nu til denne. Vi have seet, hvorledes han betragtede Tingen, og indrettede sine Handlinger i Overeensstemmelse dermed, skjønt ganske imod egen Interesse. Thi hvad har han behovet med Hensyn paa dette at befatte sig med Vereloperationer, da han allerede dengang var i Besiddelse af klingende Mynt? Hvad behøvede han at stille sig ved disse, naar han saa let kunde beholde dem? Han kunde jo have deponeret nogle hundrede tusinde Specier paa forskjellige Steder, laant Bancosedler derpaa, og saaledes fortsat sine daglige Forretninger derved. Han havde derved i al Stilhed kunnet ikke alene conservere sin Formue, men samle sig flere hundrede tusinde Specier, trng for alskøns Eftertale. Hvorfor har han ei gjort dette? hvorfor er han gaaet frem ganske tvertimod? Disse Spørgsmaal besvares dermed, at han ikke gjøgede Fædrelandskjerlighed, at han bar den lidet paa Læber, men desmere i Hjerter og Hoved. Indtil Sværmerie var han Kongen og Fædrelandet hengiven, og, jo mere disse lede, des beredvilligere var han til Opoffrelse for dem, og havde han levet nogle Aar længere, og vi ei havde faaet Fred, saa var — det kan med Bestemthed forsikres — det Offentlige kommet i Besiddelse af hans med Hensyn paa mange Aars Arbeide ikke saa bety-

delige Formue. Ibelig syffelsatte han sig med Fædrelandets Lyk, lob sin egen udenfor Synne, om man end af hans Samtaler skulde have troet det modsatte. Hans Fremgangsmaade vidner noksom derom.

Meyer havde kun eet Maal, efter hans Mening det eneste Middel til Landets Frelse i Pengevæsenet — klingende Mynt. — Disse maatte skaffes, ihvorfrad det kunde skee; denne Idee opgav han ei, og denne bidrog formodentligen særdeles til, at vi ei allerede 1808 saae Meget skee, som siden indtraf. Thi havde Courserne strax i Begyndelsen af Krigen faldet, saa havde Alt i Dieblirket været tabt; thi saa havde ved Krigen Udbrud Credit og Tillid forsvundet. I flige overordentlige Tilfælde bestaaer Kunsten i, strax at kunne tilfredsstille de fremkommende Fordringer og betage Mængden dens usordeelagtige Meninger om Stillingen. Denne Kunst forstod Meyer tilgavn, og man maatte ønske, at Alle havde set Sagen fra samme Synspunkt som han *). Men — videre. Conventionen af 7de

*) For ikke at forbigaae noget væsentligt Træk til Meyers Skildring, anmærkes, at han paa den Tid ved sin Indflydelse virkede meget til, at den forhen omtalte Committee fra 1799 blev sat i ny Virksomhed for at forebøgne Standsninger paa Grund af Remissers Udebliven. Ved hvilken Leilighed han saae sig ivrigt understøttet af en

Sept. 1807 blev fluttet; hvad Forholdsregler valgte nu Meyer? Han vidste vel, at Statskassen intet hemmeligt Depot havde; han indsaae, at Samqvem, selgelig ogsaa Handel, var vanskelig, og lod sig dog ikke forvirre.

Englændernes Dphold her satte en betydelig Deel Guld og Sølv i Omløb; fra den saakaldte preussiske Periode vare der endnu ikke ubetydelige Levninger; Meyer samlede Alt, hvad overkommes kunde, og fik saaledes en anseelig Sum rede Penge i Hænderne, men i Sandhed ikke for at grave dem ned i Jorden eller sende dem til Jerusalem — nei! med den første fikre Leilighed til Holsteen, tilbød han igjennem den da værende Finantsminister Regjeringen den største Deel deraf, og det paa høist fordeelagtige Vilkaar, til en Cours af 149. — Ministeren, hermed naturligtvis særdeles tilfreds, talkede i en meget forbindtlig Skrivelse, og Bankcomptoiret modtog paa den Tid en Million Mk. Banco i Guld og Sølv til en lav Cours og end ikke mod Contanter, men mod dens Beviser paa 6 og 9 Maaneder. Meyer var ogsaa i de første Maanedes efter Krigen's Udbrud stedse den paa Børsen, der

stedse for Fædrelandet som for alt Godt varmt følende Mand, den han med Føie havde indetligen kjær.

fulgte, og han afhændede saaledes $\frac{1}{2}$ Million Mk. Banco.

I et Brev af 24 Nov. 1807 til Finantsministeren yttrede han sin Glæde over, at den første Trang herved var afhjulpen, og han meente, at Vareforsendelsen nu vilde begynde, hvorved nok Banco vilde komme frem. Dette skeete, og Continentalsystemets Indførsel foiede os. Banco viiste sig i Mængde paa Børsen. Meyer nærrede bestandig den Idee, at det vilde være gavnligst, om alle Realiteter: Sølv, Banco eller sælgelige Varer kunde samles for i Nødens Tid at drages frem. Han meente, at man burde vogte sig for at ledes vild af nogle paa Banco rige Maaneder, og for alting ikke lade Coursen forbedre sig, men kun holde den paa samme Punkt som ved Krigens Udbrud. Han ansaae Dieblikket for gunstigt til betydelige Summers lette Anskaffelse, da det siden, naar Andre saae med i Kortet, var for sildig; og han havde Ret. Thi neppe var Conserverings-Perioden indtraadt, førend Bladet vendte sig. Den Ene efterabede den Anden, og forsvunden var den offentlige Tillid. Han var af den Tanke, at naar Banco paa hiin Tid var at faae, handlede man rigtigere i at kjøbe det, end at hovere af en prægtig Cours. Og da Coursen i Januari 1808 forbedrede sig til 140, foruroligede dette ham, hvortil han udviklede Grunden i et Brev til Finantsministeren af 15de Marts f. X. Det

er befynderligt, at Meyer maatte lade sig beskylde for at være Agioteur, imedens alle hans Raad og Forslag vare imod Agiotagens Opkomst. Efter Meyers Mening var den første Catastrophe i Cours- eller Børs-Væsenet den 10 Januari 1808. Meyer blev nu fremfor nogenfinde bestrøket i sin Overbeviisning om Vigtigheden af etflags Dplagssted for Banco eller Varer, af hvilke der kunde skabes Banco, til ved indtræffende Tilfælde strax at opfylde Diebliffets Krav.

Han saae sig atter sat i Stand til at kunne sælge Banco, og han kom saaledes, fra 22 Januari til midt i Februari, Børsen til Hjælp med 650.000 Mk. Banco, hvilke han solgte. — Den anden Børs-Catastrophe havde Sted den 7 Marts 1808. De franske Tropper vare da rykkede ind i Holsteen, og Meyer var denne Leilighed saameget mere bekymret, som han intet formaaede at udrette, det vil sige, havde ingen Banco at sælge. Imidlertid bliver han ved i forhen omtalte Brev til Ministeren at berolige sig, da næsten en heel Fløde med Varer, som havde overvintret her i Kjøbenhavn, var gaaet til Kiel og Lybek, og ved Ladningernes Salg maatte Banco igjen tilvelebringes. Paa den Tid gav han Regjeringen det Raad at kjøbe Varer og navnlig det anseelige Forraad, det asiatiske Compagnie besad. Dette Raad har været en Gjenstand for adskillige Bedømmelser, men som ikke have været mere besøiede end

mange andre. Et Compagniet gaaet tilbage, saa ligger Skylden ikke deri, at det overlod Regjeringen sit Vareforraad, men deri, at det ikke strax til Betaling opfagde de for Varerne af Regjeringen modtagne Obligationer, som vare forfaldne efter 3 og 6 Maaneders foregaaende Dpfigelse, og ei, da det mærkede Coursens Fald, søgte at dække sin udenlandfke Gjæld.

Det synes som det ret laae Compagniet paa Hjerte, at sælge sin Beholdning; thi allerede i de første 6 Maaneder efter Krigens Udbrud folgte det deraf for 2,200,000 Rdlr. til Alle og Enhver, som blot vilde kjøbe; og at det var dets Forsæt, fremdeles at sælge Resten, skjønnes jo deraf, at man havde ansat Auction til Sept. 1808. Kongen kjøbte nu Resten af Beholdningen i August, og betalte da Varerne til den af Compagniet saakaldte bestemte Tært eller Indholdsprisen med 10 eller 20 pro C. Avance, hvorfor det modtog den Forsikkring, at det Halve af Avancen, der maatte udkomme ved Forhandling, endvidere skulde blive erlagt til Compagniets Kasse. Dette har saaledes modtaget 362,000 Rdlr. D. C.

Hvad Forskjel har det altsaa gjort for Compagniet, om det til Kjøber havde Kongen eller Private, ved hvilke dog, paa Grund af Varernes Henliggen i 12 Maaneder, nogen Risiko maa være uundgaaelig? Salget var vist nok særdeles fordelagtigt, kun at

Interessenterne havde enten betinget sig en Cours (hvilken sikkert ikke var bleven nægtet) eller, som før bemærket, opsagt Obligationerne, og derefter omsat deres Beløb i Realiteter; men først i Marts 1811 lode de dem udbetale 600,000 Rdlr. Man sigte ikke til Underskyldning, at Compagniet ikke behøvede at tage Hensyn paa Coursens Gang; Compagniet er jo et Handelselskab, hvis Hensigter blot angaae fremmede Steder, hvor Bancoscedler ei komme i Betragtning. Havde det blot omsat de $\frac{2}{3}$ af Salgets Beløb eller de nyss omtalte 600,000 Rdlr., da vilde netop den Million Gylden, som det skyldte i Holland, kunde været betalt, 160,000 Gylden i Rentpenge vare da bleven sparede, og det havde nu været 60000 Spec. ubetalte Renter mindre skyldigt; med saa Ord, Compagniet havde nu været i den meest blomstrende Tilstand. Feilgreb af saamange Interessenter, iblandt hvilke dog var en stor Deel, der kjendte til Tingene, kan ikke bebreides tredie Mand. Efter saaledes at have viist, hvorledes Feilgrebet ene bestod i, at Interessenterne ei vare betænkte paa at modtage Betalingen og omsætte den D, E. til Realiteter, sees lettelig, at ved Salget til Kongen intet Tab for Compagniet kunde opstaae. Thi sæt, at dette havde til Private solgt Resten af sin Beskyldning, hvad vilde det da have gjort med Pengene? For største Deel sat de i Depositocassen disconterede Des

vifer paa Bancocomptoiret o. s. v., saaledes som under Krigens Aar med de øvrige indkomne Penge stætte; og hvo indestaaer da for, at Pengene i Gjennemsnit vare blevne Daler for Daler S. V.? Det laader sig ei afgjøre; men desmere afgjort er det, at Regjeringen kun havde etflags imaginær Fordeel paa Varerne, nemlig derved, at Coursen blev flettere, men i Grunden gik det ved dette Salg af Beholdning, den bedste Plan uagtet, ikke efter Forventning; for Private vilde det imidlertid have været endnu flettere. Derfor var Salget til Kongen i dobbelt Henseende fordeelagtigt for Compagniet. Aarsagen var, at Continentalsystemets tiltagende Strængthed gjorde det umueligt, til Theerne at finde Kjøbere, undtagen de Enkelte, som paa den Tid kunde skaffe sig franske Licencer; og til disses lettere Tilveiebringelse hidrog vel og den Omstændighed, at Varerne bleve solgte for Regjeringen; saaledes fandtes Kjøbere til de simple Theer, hvilke udbragtes til 830,000 Mk. Banco; disse skulde beregnes til 175 PC.; men lad os antage 200 PC., saa udgjør dette 550,000 Rdlr. og Kjøbers Beløb var 750,000, folgelig et Tab for Regjeringen af 200,000 Rdlr. D. C. Cattunerne, hvilke, al Anordningernes Strængthed uagtet, dog i Hamborg, paa Grund af de derværende Trykkerier, kunde finde Kjøbere, udbragtes til 1,100,000 Mk., hvilket a 200 udgjør circa 730,000 Rdlr. og kostede Regjeringen

630,000, følgelig frembragte en Avance af 100,000 Rdlr. Den her til Fabrikerne solgte Rest af Cattu-
ner kommer ikke i Betragtning. — Denne Oversigt vil
have sat hver Upartisk i Stand til at bedømme denne Sag.

Det var i Aaret 1808, at Meyer gjorde Bekjendts-
skab med Geheime = Cabinetsecretair Etatsraad Jes-
sen, en Mand, han snart lærte at elske
fremfor Nogen. Der vare vel foruden Etatsraad
Jessen Adskillige, som havde gjort Hans Majestæt op-
mærksom paa Meyer; formodentlig hørte iblandt dem
den daværende Finantsminister, thi om Hs. Excellence
end ikke altid bifaldt Meyers Planer, erkjendte Han
denne dog stedse for en Mand af megen Brugbarhed
og udmærkede Indsigter, saavel som af prøvet Redelig-
hed. Men især var det, om man ikke feiler, Etatsraad
Smith, der viiste Hans Majestæt vor Meyer i det
rette Løs. Meyer blev kaldet til Kongen. Hans
kunstfrie, oprigtige, hjertelige Væsen kunde ei andet end
vinde en Monark, hvis Sjæl, saa uden alle Følger,
stedse sees gennemtrængt af den rene Grundsætning,
at Ærlighed ikke alene er den bedste Politisk, men bedre
end Alt, hvad der kaldes Politisk. Meyers mundtlige
Foredrag, der med Naturlighed faldt lobret ned paa
Tingen og udbredte øieblikkelig Klarhed over de mest
fremmede Gjenstande, — dette Foredrag maatte indbynde
sig hos en Monark, hvis naturreene Sind ved ingen

Konstlerier var plettet, hvis lyse Forstand ved ingen Spidsfindighed formørket; lægges hertil, at Meyers Forslag intet andet Meed havde, end, med Tilfidesættelse af egen Fordeel, at tjene Landskaberen — hvad Under da, at Hans Majestæt fattede megen Naade for ham og værdigede ham synderlig Tillid. Meyer fra sin Side blev efter denne Audients — den første, han nogenstunde havde haft hos Kongen — opfyldt af en saadan Hengivenhed og Kjærlighed til Allerhøistamme, at den virkelig ikke kan lade sig beskrive; han elskede i Kongens Person sit Fædreland og elskede hiin endnu høiere end dette, ihvor høit han elskede dette. Det blev ham tilladt, skriftlig at fremlægge sit Forslag; og her følge Grundtrækkene deraf.

Fremfor Alting maatte — herfra gik Meyer ud — Hamborgerne betages Leilighed til at sætte Cours paa danske Bancosedler, til hvilken Ende han meente, man burde forbyde Udførselen og Indførselen af Bancosedler saaledes, at de aldeles ikke kunde vorde Gjenstand paa Hamborger Børs. Følgen vilde blive, at vi fik kun een Cours istedetfor vi forhen havde to, nemlig en paa Bancosedler og en paa Bexler, der løde paa Bancosedler. Disse tvende Courser, paastod han, gave Anledning til meget Spil med Coursen. Han anførte et Exempel. Forleden Dag — skrev han — stode Bancosedler paa Hamberg Børs 1.4, medens

Coursen paa Bexler stod 152, hvilken skulde være 145½. Hvad skeer? fra alle Danmarks Provindser sendes Bancosedler til Hamborg, og pludselig løber nu, ifølge Dingenes Natur, Coursen til 158. Meyer spørger med Foie, hvorfor skulde Bancosedler, hvilke dog blot ere bestemte til indenlandsk Omløb, vandre ud af Landet? Sikkert har vel den jydsk Qvægghandel været den oprindelige Aarsag til at danske Bancosedler søgtes paa Hamborget Børs; men naar disse ikke havde været at finde der, maatte Tyberne have søgt Bexler paa Kjøbenhavn og vi derved have vundet en bedre stadigere Cours. Burde saaledes Handel med Bancosedler afskjæres Hamborgerne, saa maatte, meente Meyer, baade Udførsel og Indførsel af Sedler under Straf af Confiscation m. m. forbydes. Hvad de allerede udenlands circulerende Sedler angik, da maatte de ved allevegne kundgjorte Proclamaer paa 8 Dage indkaldes, saaledes, at Ihændehaverne forinden skulde melde sig hos de danske Gesandter ved de respective Hoffer for at lade Sedlerne paategne, og disse derefter indfries efter den Cours, der ved Proclamaets Udstedelse fandt Sted. (Summerne af de Bancosedler, som vare i udenlandske Hænder, kunne imidlertid aldrig have været betydelige; Hamborg var det eneste Sted, der besad noget Antal af dem, og det endda for største Deel for dansk Regning. Indfrielsen vilde altsaa ikke have kostet meget,

især naar Proclamaets Lobetid var kort nok til at man ikke ved Forsendelser kunde formere dem.) Crediten — vedbliver Meyer — vilde ved denne foreslagne Fremgangsmaade stige, og Spil med Cours paa Hamburger Børs bortfaldt da af sig selv.

Meyer gaar dernæst over til Bancosedlernes indenlandske Circulation, godtgjør Skadeligheden af ufunderede Papisers Forsøgelse, og paaslaer, at saalænge man troede, at de i Omlob værende Sedler indskrænkede sig til en vis Sum, gik Tingene godt, men at man neppe kunde befale, 20 Millioner nye Sedler at sættes i Omlob, førend Almeencrediten maatte svækkes; thi forhen ansaae man de 10 eller 12 Millioner Sedler, som vare i Circulation, for tildeels nødvendig, med Hensyn paa indbyrdes Handel og Wandel; men Enhver maatte spørge: om dertil behøvedes end engang 20 Millioner? Meyer foreslaer derfor, at disse 20 Millioner ikke maatte komme i Circulation, men tages tilbage, hvorimod han vil, at der, for at dække Finantsernes Underbalance, skulde udskrives en Formueskat af 4 pSt., hvilken kunde erlægges i 4 Terminer med $\frac{1}{2}$ Deel hver tredie Maaned. I Henseende til det Spørgsmaal, om disse Procent burde ydes som rentefrit Laan, eller ligesom som Skat, var han ikke enig med sig selv. Men desvissere var han paa, at en directe Skat alene kunde redde og

bedligeholde Landets Credit, hvorimod en indirecte Skat, med eet Ord: Bancosedlerne maatte ned sætte den. Den umiddelbare Skat, paastod han, bevarede den Riges Formue og lettede den Fattiges Trang; den middelbare Skat forringede, ved Creditens Svækkelse, den Riges Formue, og gjorde de første Fornødenheder dyre for den Fattige. Saameget mere søgte han i en saadan Formueskat den eneste Frelse for Rigest Credit, som den fra Hertugdømmene maatte have bragt en særdeles betydelig Sum klingende Mynt i Statskassen. Skatten — meente han — kunde iøvrigt ogsaa erlægges i Kornvarer eller andre Artikler, ogsaa med Foliobanker. Men herom, som om specielle Gjenstande, om Midlerne til at forebygge Underfløb o. s. v. forbeholdt han sig, videre at udvikle sine Ideer, naar han først havde erfaret, at Planen i det hele fandtes ellers antagelig. — Efter saaledes at have viist Nødvendigheden af at det udenlandske Seddelomløb ophørte og det indenlandske formindskedes, saavel som Naaden, hvorpaa Finantsernes Underbalance kunde dækkes og den offentlige Credit hæves, gaaer han over til at betragte den Uengstelighed med Hensyn paa Pengevæsenet, der allerede havde angrebet en stor Deel af hans Medborgere. Denne Mistillid og Frygt maatte bekjæmpes, Coursen holdes inden visse Stranker og Dieblikkets Fordringer afhjælpes.

Bankfonds anskaffes, var altsaa nødvendig; ved dem skulle man operere. Meyer meente, at Bancosonden retteligst tilveiebragtes ved at kjøbe Varer og til Forhandling sende dem til Hamborg eller andetsteds. Kjøb og Salg burde iværksættes ved Kjøbmænd, som formedelst Erfarenhed og Forbindelser bedst kunne udføre slikt. Paa denne Maade skulde man stræbe at erholde 4 Millioner Mark Banco, og tillige skulde man opfordre de store herværende Handelshuse til at laane Regjeringen paa 6, 9 eller 12 Maaneder 2 Millioner Mark Banco, for hvilke det skulde staae Vedkommende frit at lade sig give Beviser til den daværende Cours 165. Med de saaledes anskaffede 6 Millioner skulde man begynde at operere: man skulde sælge til 165, ikke, som hidtil brugeligt, paa 3 Maaneder, men med kort Sigt. Enhver, der forlangte Banco, skulde uden Undtagelse faae den, og Coursen maatte ingenlunde nedsættes, forend man var i Besiddelse af en betydelig Fond. Ifølge heraf skulde man og kjøbe, hvad der tilbødes til 164½. Ved denne Fremgangsmaade, paastod Meyer, vilde Speculation bortfalde af sig selv, og en stadig Cours være Frugten. Smidertid maatte nogle Handlende efter samme Regler operere paa Hamborgs Børs, for at forebygge Kunstgreb der, og endelig burde Indførsel af alskons Overdaandighedsvarer, være sig til Ganeffldring eller til Dienst-

lyst, forbydes. Denne Forbydelse var Mandens evige Kjepest. „Lurus fortærer os tilsidst allesammen. Sid vi dog Alle have Mod til at afkaste dens Nag!“ Dette var Omqvædet af hans Tale. Lovrigt forbeholdt Meyer, sig af sin Plan nærmere at udvikle de enkelte Dele.

Dette var det Væsentlige af det til Kongen fra Meyer indgivne Forslag, og hvo misliender deri Lyst til at gavne Konge og Land, i Tide at forebygge Ulykken? Hvad af Planen fandtes hensigtsmæssigt, eller mueligt at følge, er man ikke her i Stand til at opgive. — Saa meget er vist, at noget af den strax, andet efter nogle Aars Forløb, blev taget til Følge. Hos de Handlende optoges vel et Laan, hvortil Meyer selv bidrog 250,000 Mark; og Compagniets Beholdning af Varer kjøbtes; men om disse Penge anvendtes til Operationer eller til Gjelds Afbetaling, kan man ei afgjøre. Operationer paa Borsen havde vistnok Sted, men paa en ganske anden Maade, hvilket ikke lod formode, at de 4 Millioner vare blevne brugte dertil, men snarere til udenlandsk Gjelds Afdrag, som og til Renters Betaling, og Fornødenheders Anskaffelse. Det krænkede imidlertid Meyer, at hans Plan ikke strax fandtes antagelig. Iblandt hans efterladte Papirer var en Forestilling desangaaende, men i Henseende til hvilken det er uvidt, om den nogensinde er

bleven afleveret og da til hvem. Forestillingen gaar ud paa, at han vel kunde skjønne, at man fulgte noget af hans Plan, men ikke alt, hvilket smertede ham, da denne var som en Kjede, hvis Led hængte ufrastillelige sammen. Den offentlige Mening og Stemme, siger han, maatte man søge at forbedre. Tilliden maatte man igjen bringe tilbage. — Men naar de nye Foranstaltninger ikke berolige de Børsøgende, saa er der tabt, istedenfor vundet, og disse kunne heller ikke beroliges med hvad skeet var. Thi næsten hele Aaret 1809 gjorde Bancocomptoiret (som alt i Foretindringen til Lueder Pag. XVIII. er sagt) Omsætninger paa Paris og Amsterdam, saavelsom Hamborg, af saadan Natur, at de maatte opvække Opmærksomhed, som de, der kunde friste til Formodning om Forlegenhed; og vanskelig kunde under saadanne Omstændigheder ventes Tillid, Credit og god Cours. Det var bekjendt nok, at Regjeringen ved Laan hos vore Handlende har faaet flere Millioner Mk. Banco, og Bancocomptoiret saaes at kjøbe udenlandske Buxler, samt til Udførsel at modtage Contanter imod Buxler paa 4 Maaneder. Alt forgjæves. Man maatte jo paa samme Tid gjøre hine saa kostbare Omsætninger, og endog disse vare ikke tilstrækkelige til at afhjælpe Mangelen. Aarsagen laae vel tildeels deri, at man vedblev med udenlandsk Gjelds Afbetaling, for dermed,

i Haab om nye Laan i fremmede Lande, at vedligeholde Crediten der; men dette Haab sveeg, ihvorgrundet det for Resten kan have været. Og imidlertid modtog Ublændingerne Afdrag, til hvis Erlæggelse Millioner maatte anskaffes. Det samme var Tilfældet med aarlige Afbetalinger i Altona paa adskillige Obligationer. Et Laan for Compagniet af 1,200,000 Mk. Banco skulde ogsaa betales. Saaledes maatte betydelige Summer anskaffes og dækkes. I Holsteen stode franske Tropper, hvilke vel ikke blot udtømmede Hjælpekilderne der; thi efter Forlydende skulde de have kostet 12 Millioner Franker. Det allerede længe fulgte Princip, i Trængselens Tid saa lidt som mueligt at betynge Undersaatterne med Skatte, blev man tro. Men hvor skulde alle hine Summer da faaes uden paa Kjøbenhavns Børs eller hos Handelsmænd ved Laan? Man kan slet ikke undre sig over, at Coursen allerede da stod lavt; man maatte tvertimod falde i Forundring over, at den ikke underlige Omstændigheder alt stod meget slettere. I en saadan Tingenes Stilling var det nødvendigt, at Bancocomptoiret indlob sig i Børsanliggender med at sælge og købe; thi derved aabnede det sig Udgang til selv at forskaffe sig en meget betydelig Deel Realiteter (see Lueber Pag. XXII), hvorved det kunde dække endeel af sine Engagementer. At Lin-

gen ikke stedsse gif efter Dnske, havde formodentlig sin Grund deri, at man ved slike Operationer ikke altid viiste den fornødne Bestemthed, at man robede etflags Engstselighed ved at gjøre Undtagelser ved Salget, standsede og begyndte igjen — en Vaktlen, der neppe kunde have fordeelagtige Virkninger.

En anden Aarsag synes at kunne findes i den Omstændighed, at Operationerne ikke overdroges til et Antal Handelshuse. Meyer meente, at slike Operationers Udførelse af 10—12 iblandt de bedste Handelshuse uden Finansministerens Tilsyn vilde stifte meget Gavn. Han troede, at man, ved at give hine Huse Deel i denne Green af Finansforvaltningen, gav dem forhøiet Interesse for det Hele og paa det fuldkomneste fikrede sig deres uafbrudte Medvirkning til det attraaede Maal. Derom kan ikke tvivles, at Almeentilliden var stegen, isald man, fra Begyndelsen af, havde overdraget Handelsmænd de omtalte Anliggender; thi unægtelig maatte slike bedre kunne udføres af Mænd, der ikke blot besidde i det mindste nogen Theorie, hvortil Embedsmanden ofte alene indskrænker sig, men som derhos ere erfarne, vøde, tildels endog graanede i de Syner. Kjøbmanden kjender Alt, og i Særdeleshed det Enkelte, Smaalige, hvilket ved Børsforretninger bog er af yderste Vigtighed, hvorimod den,

som ikke er Kjøbmand, kjender Noget og i Grunden kun det Almindeligz, Ensemblet, eller saameget som Kjøbmænd gjøre ham bekjendte med. Uagtet den bedste Willie, uagtet de varmeste Følelser for Konge og Land, uagtet den mest gjennemtrængende Theorie, kan derfor Embedsmanden ikke gribe fat paa Tingene med den sikke Kraft og det afbenyttende Omblif, som Kjøbmanden.

Men — vi vende os igjen til Meyer.

Sjelden viiste Meyer sig misfornøiet eller opbragt over sine Planers Tilfidesættelse. Hans Hengivenhed til Kongen var tillige saa herskende, at han ikke tillod sig Uttringer i saa Henseende. — Men han mærkede derfor ikke desmindre, at han var en Gjenstand for Mis kjendelse og Misundelse. Han havde uden Tvivl og andre Ubehageligheder af sit Forslag. En anden Omstændighed stodte til, som og voldte ham Uergrelse; Følgen blev den Bestlutning, at han for Fremtiden vilde holde sig passiv, og gaae ud af Handelen. I Aaret 1809 og 1810 udførte han næsten ingen Forretninger, men var saa godt som blot Tilskuer; han afviste næsten alle Commissions-Andragender; ja endog som Raadgiver trak han sig tildeels tilbage. Dette kostede ham imidlertid megen Overvindelse. Hans Forsæt var allerede paa den Tid, med Magt at rive sig ud, og, som han

Kaldte det, leve for sig selv. — Kun med stor Vanstælig-
 hed lod han sig holde fra endnu at iværksætte dette,
 hvorefter han daglig talede, indtil han da og virkelig
 1811 bragte det i Udførelse.

Den ovenfor omtalte Omstændighed, der voldte
 ham Krænkelser, bestod deri, at han beskyldtes for
 paa en og anden Maade at have efter Krigens Udbrud kass-
 et sig i Hænder en stor Deel af Bankens Skillemynt,
 Kobber indbefattet. Rygtet blev herskende, og Hans
 Majestæt behagede allernaadigst, ved en Commission
 paa det nøieste at lade Sagen undersøge. Ved
 denne blev det oplyst, at Meyer efter Krigens Ud-
 brud ikke fra Banken havde faaet det allermindste Sølv-
 Skillemynt, men derimod i 1804, 1805 og 1806 ialt 6
 eller 8000 Rdlr. Hvad Kobberet angik, da havde
 han af samme ugentlig faaet 30, 40 eller 50
 Rdlr. — I Henseende til det erholdte Sølv,
 da paaførte dette Banken aldeles intet Tab,
 eftersom det engang var bestemt til at udgi-
 ves. Skulde imidlertid det Spørgsmaal opstaae, om
 det i det Hele var rigtig handlet, at lade Sølvskille-
 mynt af 7 Præg, paa en Tid, naar vor Cours
 stod 130 og 140, komme i Omløb i Danmark, da
 dette ogsaa var gjeldende Mynt i Holsteen; saa la-
 der dette sig maaskee forklare deraf at det, der da
 fra Bankens Kjelder vandrede ud for Dagens Lys,

udgjorde saa ubetydelig en Sum; thi det oversteeg vel ikke 800 ugentlig eller 40000 aarlig, og det dermed forbundne Tab løb saaledes ikke høiere op end til nogle tusinde Rigsdaler aarlig. Da, 1808, Markstykker sloges til 208, gjorde Meyer — efter hvad han fortalte Forfatteren heraf — Finantsministeren opmærksom paa, at de ikke burde sættes i Omløb, efterdi Coursen allerede den Tid stod for flet; og han havde den Behagelighed, at Ministeren tog Hensyn paa hans Vink. Hvad dernæst Kobberpenge vedkommer, da var den førte Anke endog latterlig; thi hvad Plan skulde man vel have havt med at samle Kobber paa en Tid, da dette ingen Værdi besad? At lægge Kobberet hen, kunde dog vel aldrig falde den Mand ind, der paa hundrede Veie kunde efter Behag skaffe sig Sølv eller Bærler — man griber vistnok før hertil. Sagen var: at Meyers Handelshuus befandt sig i den yderste Forlegenhed for Skillemynt; thi Udtællingen i det Smaa paa Comptoiret gik overordentlig i det Store. — Ogsaa gjorde man paa den Tid Anmærkning over, at Meyers Comptoir næsten stedse saaes søgt af Soldater. De hollsteenske Soldater lærte af Erfaring, at de vare bedst tjente med Meyer til deres Bankerter, hvorfor de og for største Deel bleve enige om at udkaare ham dertil; ihvor pubseerligt det lyder, er det ikke mindre sandt: naar de indbyrdes talede om deres Pen-

geomsætninger, var altid den meyeriske Bank Omkædet. Nu forestille man sig disse mange smaae Udtællinger dagligen. Ofte maatte en halv Snees vente, førend man af Mangel paa Skillemynt kunde affærdige nogen af dem, og hele Comptoiret saaes undertiden fuldt af saadanne Ventende. — Husets Associerede ivrede meget imod denne Forretningsgæren, som upassende; men Meyer var uroffkelig; han blev endog over Intet saa heftig som over disse Indsigelser. ”Hvad, Upassende! sagde han, og slog sig for Brystet; naar jeg rundt om mig ikke bliver andet vaer, end hvad det er upassende! Lad Folk klæde sig og spise som jeg, lad dem leve tarvelig som jeg! det er passende; deraf kunne vi Alle have Gavn; alt Andet er Indbildning”; og nu gik han ud i en Skilbring af Landets Forfatning, ikke uden at indblande det Mundheld: Fattigfolk skulle leve som Fattigfolk. ”Men, blev han ved, hvor kan det være upassende, at jeg følger min lovlige Næringsvei”? Han var ikke at bringe fra denne Synsmaade, og, saa længe han vedblev i Handelen, maatte man finde sig i denne Tummel. Meyers Grundsætning heri var denne: ”paa Comptoiret er hver Skilling hellig; i Handel bør jeg Intet lade gaae fra mig, som jeg paa en lovlig Maade kan erhverve mig”; og, denne Grundsætning tro, tog han den mindste Fordeel med. Saaledes

gik han undertiden fra Pultet, blot f. Ex. for at købe nogle Pund Rav: "det er min Pligt, sagde han, at passe det." Men paa den anden Side lod han sig heller ikke overgaae deri, uden Hensyn paa Fordeel, med større eller mindre Summer at understøtte offentlige Anliggender, saavel som mange enkelte Medborgere.

Vi have seet, at Meyer i Midten af 1809 havde foresat sig at trække sig ud af det active Liv. Hans Beslutninger i saa Henseende vare saa alvorlige, at han i Begyndelsen af 1810 gjorde en Lystreise til Sverrig, for at besøge derværende Venner og Bekjendtere. Den Drist til at virke for det Offentlige, der havde slaaet saa dyb en Rod i hans Sjæl, kunde han dog endnu ikke undertrykke — og, selv efterat han havde bestemt sig til, at beholde sine Raad hos sig selv, lod han sig allerede i 1810 overlade til at give Raad. En Følge af disse var maaskee i Særdeleshed det endnu nyknævnte Aar udstedede Forbud imod Bexler paa lang Tigt, hvilket havde saa god en Virkning. — Først i det oftmeldte Aar kom Meyer i Grossererersocietet i en meget varm Strid angaaende Forbudet imod Proforma = Bexler. Denne opbragte i Særdeleshed En af Grossererne, hvilken skrev ham et Brev til, i en Tone, der neppe egnede en dannet Mand. Meyer modtog Brevet, netop, da han vilde

tiltræde Reisen til Sverrig. Jeg forelæste ham det; med en mageløs Rolighed hørte han det til Ende, og sagde da: "Brevet kan ligge, til jeg kommer tilbage; Svaret opsætter du foreløbig, og efter min Hjemkomst skal jeg nærmere bestemme mig; for Diebliffet synes det mig under min Værdighed at svare paa sligt" — og det blev da ogsaa derved.

Bedkommendes Forhold ved denne Leilighed gav ellers en Prøve paa, hvor skjævt selv indsigtsfulde Kjøbmænd kunde bedømme Tingen, naar de lade sig henrive af Fordomme.

Meyer ansaae iøvrigt indenbyes Buxler ingenlunde for skadelige, men troede netop tvertimod, at den indvortes Buxel = Circulation, især i Fredens Dage, var langt at foretrække for Buxel = Forbindelse med fremmede Lande, hvilken kostede Landet Betydeligt i Provision, Courtage, Renter m. m. Dog vilde han, at hine Buxler skulde afgive $\frac{1}{4}$ Procent samt stemples. Den Paastand latterliggjorde han, at de forværrede Coursen; og til den Ende spurgte han, om man ikke ligesaa let kunde laane paa Banco og Specier og derved skaffe sig Bancosedler? Han sagde ved slige Leiligheder: "Der hører saare lidet til at indskrænke den mindre formuende Handelnde; den Rige rækker Haanden dertil; thi det trykker sjelden ham; men

han burde betænke, hvad han selv oprindelig havde været.” —

Efter sin Tilbagekomst fra Sverrig bemærkede Meyer, at vi havde faaet nogen Handel igjen, men den var desværre ikke til vor Fordeel; thi fremmede Vares Indførsel lettedes, og alskons Varer oversvømmede ifølge deraf Landet.

Imidlertid havde Norge en meget fordeelig Handel paa England, og vi trak for privat Korntilførsel o. s. v. betydelige Remisser derfra. Men da Coursen desuagtet stod saare slet, og Meyer troede, at man ved Operationer, om ikke kunde forbedre den, dog skulde kunne hindre den fra at vorde endnu slettere, og at Omstændighederne i saa Henseende vare gunstige, følede han igjen Attraa til, om mueligt, at hjælpe det betrængte Fædreland. I Slutningen af 1810 traadte han derfor igjen ind i Forretninger, dog med det bestemte Forsæt, i alle Tilfælde at trække sig tilbage Aaret derefter. Hans nye Forretninger vare af den Natur, at han saae sig næsten nødsaget til betydelige Urelomsætninger her, uagtet Forretningerne angik fremmede Steder, og derved saae han sig i Stand til deslettere at overse det Hele. Han udfastede imidlertid nye Planer og fremkom med Forslag, hvilke med høiere Bifald siden udførtes.

I Begyndelsen af 1811, førend han endnu overtog Operationen, prøvede han sit System, og gik aldeles frem paa den samme Maade som siden. Alt det Banco, han ei folgte, overlod han til Bancocomptoiret, som hver Postdag derved fik snart 20, snart 50, snart 80,000 Mark o. s. v. Han udvidede sine Ideer med Hensyn paa Standsningen af det herskende Onde. Endelig blev Rigtigheden af disse Ideer indlysende. Operationerne overdroges til Meyer.

For hver Læser, der ei maatte have tydeligt Begreb om hvad det er, man kalder at operere med Coursen, anmærkes her, at det ikke bestaaer i andet, end at kjøbe alleslags Realiteter: Guld, Sølv samt Buxter paa Frankrig, England, Holland og Hamborg, omsætte disse i Hamborger Banco, og igjen at sælge denne, som den Mynt, Enhver søger. Til disse Forretninger kræves, naar de skulle udføres hensigtsmæssig, gode Forbindelser og Credit, tillige med virkelige Indsigter, og disse besad vistnok Meyer; thi det er ikke nok at kjøbe og sælge; det kommer an paa, hvorledes det ene maae staae i Forhold til det andet, ligesom Tilfældet er i Buxelanliggender. Førend Meyer traadte til Operationen, gjorde vel Bankocomptoiret selv eller Andre for deres Regning omtrent noget Lignende; men, hvad der gjorde en væsentlig Forskjæl: de traf bestandig paa 3 Maa-

neder, hvilket bragte en Mængde Banco-Bexler paa lang Sigt i Dmløb; Meyer derimod folgte Bexler paa 8—14 Dage, hvorved naturligviis Crediten maatte stige. Naar man nu saaledes for Exempel paa anførte Maade kjober for 100,000 Mk. i Realiteter, kan man atter paa anførte Maade uden Tab for det Offentlige sælge saadanne Summer; og saalænge man kan faae kjøbt saa meget, som der sælges, bliver naturlig Viemedet opnaaet. Til dette Viemedes Opnaaelse var der al Udsigt. De af Meyer i adskillige Maaneder anstillede Prøver, førend han paatog sig Operationen, gave ham det meest grundede Haab om lykkelig Fremgang; men fluelige Operationer lykkes, maatte først havees Visshed om, at Bancocomptoirets Gjeld i Bexlercirculation var dækket; thi ellers vilde dets Kjøb paa Børsen tilintetgjøre Operationen. Førend altsaa Meyer begyndte denne, vilde han have Sikkerhed for hiin, og ifølge heraf udfreves, i Dvereensstemmelse med Rescriptet af 25de Septbr. 1811, et Laan i Kjøbenhavn og Altona samt andre Stæder, til hiin Gjælds Dækning. Meyer var nu saameget mere beroliget, som adskillige andre Anordninger vare under Arbeide, hvilke maatte formindske Trangen til Banco og saaledes bidrage til Operationens Lettelse. Efter disse Forberedelser greb Meyer en=

belig for Alvor fat paa Udførelsen, og denne gik efter Ønske; thi uagtet Salget i de første 4 Maa-
 neder var henimod 3 Millioner Mark Banco, havde
 man dog ved Indkjøb i samme Tidrum et lidet
 Overskud. Det var ved Udgangen af Aaret 1811;
 og nu gik, som forhen er bemærket, Meyer ud af
 Handelen. Ved sin Udgang paalagde han imidlertid
 sine tilbageblivende Associerede i Huset, som en hellig
 Pligt, at opfylde det af ham overtagne Hverv, med
 andre Ord: at fortsætte den begyndte Operation,
 over hvis heldige Gang han følede sig inderlig glad.
 Derhos leverede han ved sin Udtrædelse af Handelen
 til Operationens Fremme af egen Kasse 112,500 Mk.
 til daværende Cours, 800; saa stærk en Tillid bar
 han til den. I den Commission, som imidlertid
 var nedsat i Anledning af de tvungne Køns Optagelse,
 og hvoraf han var udnævnt til Medlem,
 førte han for en stor Deel Ordet, og, havde han
 ikke før haft Fiender og Misundere, saa fik han
 dem vistnok nu; thi i Almindelighed blev han anset
 for Ophavsmanden til hine Forholdsregler; og ved
 sine sjældne Gaver til at overtale, formaaede han
 maaskee og Mange til at bidrage over Evne, hvilket
 disse siden fortrøede paa. Operationen blev, som
 sagt, fortsat af Husets øvrige Associerede efter samme
 Plan, dog paa en vis Maade under hans Ledning.

Indtil i Marts 1812 gik Tingen godt; der blev foruden de allerede anførte 3 Millioner endvidere solgt 2 Millioner Mark, og Kjøbet tilligemed Omfætningen i Bancoscedler beløb sig omtrent til samme Sum. Men i Marts Maaned begyndte Sagen at tage en anden Bending. Der folgtes i denne Maaned 1,750,000 Mark, hvoraf naturlig en Deel til Laanets sidste Termin, som dog neppe oversteeg 4 til 600,000 Mark.

Med Slutningen af fornævnte Maaned var der kjøbt nogle hundrede tusinde Mark mindre end solgt, og nu, efterat Operationen i $7\frac{1}{2}$ Maaneder havde bidraget til at lette Handelen, ophjætte den offentlige Credit, afværge Coursens videre Synken, med to Ord: gavnet Landet, opstod pludselig Mangel paa Buxler paa fremmede Lande, hvilke egentlig vare det, som skulde vedligeholdt Operationen. Hvad var under flige Omstændigheder at gribe til? Skulde man ophøre, saalænge man endnu havde Udsigt til at rede sig ud af øieblikkelig Mislighed? Hvor ofte vare ikke udenlandske Buxler i den ene Maaned udeblevne fra Børsen, og havde den næste igjen viist sig der til Overflod? Derhos var Sagen saa almeenvigtig, at Hans Majestæt med Glæde gjorde Dpoffretter, for at see Operationen fortsat efter de dengang antagne Grundsætninger; man

meente derfor, at burde forsøge det nogle Maaneder endnu. Men Meyer var imidlertid kommen paa den Tanke, at man lønlig arbejdede imod hans Planer. Han vidste, at der kom Sterling fra Norge, og at der var Banco i Kjøbenhavn, ligesaa Contanter, men mærkede, at det blev opkjøbt, være sig af Speculanter eller til andet Brug; Manglen var der altsaa ikke i Virkelighed. Speculanterne, meente han, skulde man snart overvinde, naar man kun blev ved at operere, og om altsaa Tingen desuagtet ikke tog en bedre Vending, maatte man søge ved alvorlige Midler at komme til Kundskab om den sande Sammenhæng. I hele April Maaned var Søgningen efter Banco stærk, og Salget betydeligt. Selv hine Bexler paa lang Sigt, hvilke man i de forommeldte 8 Maaneder havde faaet for Bexler paa kort Sigt, selv de forsvandt pludselig. Der fremtraadte og en usædvanlig Mængde Bexler paa Kjøbenhavn, som bleve solgte paa Hamborgs Børs, og som gjorde det nødvendigt, ogsaa der at operere. — Et Opkjøb fandt altsaa efter alle Tegn umiskjendelig Sted, og dette foranledigede Hans Majestæt, som selv ved den af Meyer overtagne Operation haabede, at afværge de saa meget, hvad Tidsomstændighederne siden fremtvang, til at tænke paa afgjørende Midler. Adskillige Rescripter til

Børscommissairen vare Følgen: Det første befalede at opgive Navnene paa dem, der kjøbte Banco. Da man nu derved havde faaet at vide, hvem Kjøberne havde været, og hvor betydelige de vare — i hvilken Henseende Formodningen gik endnu videre end der kom Wisshed for — blev der udnævnt en Commission, som skulde tilveiebringe Oplysninger om, til hvad Brug det opgivne Kjøb var skeet, saavel som hvad der var Grunden til de betydelige Tratter fra Hamborg og Gothenborg; og ved anstillede Undersøggelser erfarede nu, at foruden dem, der kjøbte til privat Behov, var der og Andre, der havde kjøbt de paa Børsen saa pludseligen forsvundne Bexler, ei for at drive Agiotage med, men for at sælge Bancocomptoiret dem; og nu var Gaa- den løst.

Smidlertid var Meyer aldeles uvidende om dette Kjøb fra Bancocomptoirets Side, hvilket havde vedvaret siden Januari Maaned, og udstrakte sig endog til Contanter af meget betydelige Summer, hvorfor vi og saae mange Tratter fra Hamborg. At dette har været nødvendigt til Statens Behov, og at der ingen anden Udvei gives, herom kan Ingen tvivle; men at denne Nødvendighed, især isald man betalte lidt over Coursen, for Meyers Huus foranledigede Savn paa Bexler, er vel ligesaa

unægtelig. Meyer troede, at hiint Laan af flere Millioner ifølge Rescriptet af 25de September 1811 havde dækket Bankens løbende Giæld; derpaa grundede han sin Plan; og aldrig faldt det ham ind, at, hvad Statens Kasse krævede til de løbende Udgifter i 1812 maatte søges paa Kjøbenhavns Børs. Da man imidlertid nu saaledes havde bragt i Erfaring, at det nysnævnte Tilfælde virkelig havde Sted, var naturlig den hele Operations-Plan fuldkastet og Udsigten paa een-gang mærket. Lægges hertil, at de, der fra Januari til Mai 1812 havde til Bankcomptoiret solgt Banco, ved denne Leilighed opdagede, at Operationen maatte være paa Heldingen, uagtet Meyers Huus vedblev at sælge, skadede dette, maaskee mere end selve Kjøbet, Operationens Gang; thi nu tabte Endeel Tillid til den, og selv udenlands kunde man ikke andet end lægge Mærke dertil. Den kloge Kjøbmand med opmærksomt Die danner strax Slutninger, og indseer, at der ingen Enighed kan herstaa mere. Imidlertid havde Meyer i Banco-Directionens Overværelse en Audients hos Hans Majestæt, hvoraf Resultatet blev, at Operationen skulde fortsættes, uagtet Udsigterne ikke vare lyse; og, til at dække Operationen, gaves der Anviisning paa endeel ved Colonial-Afgiften i Holsteen indkomne Varer,

til Beløb henimod 400,000 Specier — et Offer, som imidlertid, i Forholdet til Diemedet, ikke var stort, da der formodentlig allerede den Tid blev tænkt paa Pengenes Reduction. Vi maae erkjende Landfaderens Omhed deri, at han, saalænge som det syntes mueligt, søgte at undgaae denne Reduction; og hvad betydde da et Tab af nogle Procent paa Coursen, naar den kunde have været forebygget. Salget af holsteenske Repræsentativer til næsten al pari anskaffede ogsaa Banco.

For nu at gjøre sig endnu noiere bekjendt med Tingene, søgte man at faae Oplysning om, hvad Private virkelig for det første behøvede i Banco; og alle Handlende bleve nu opfordrede til at opgive dette. Ungivelsens Resultat var, at efter Fradrag af den Sum, som man skyldte for Contrabande-Varer, saavel som hvad der blev kjøbt, imedens Oplysningen indhentedes, blev i Gjæringen kun 1,500,000 Mk. til Rest, som virkelig Behov. Denne Sum var vel ikke saa særdeles stor, og kunde vel og ved overordentlige Midler være bleven tilveiebragt, naar kun det Onde derved var blevet ganske afhjulpet; men Statskassen, som Banco-comptoiret, behøvede endnu betydeligt. — Paa Børsen kunde der ei anskaffes mere. Man dækkede altsaa Mangelen ved Laan paa forskjellige Maader, saalænge disse kunde faaes; men omsider svigtede ogsaa disse, og paa

Den anden Side aftog Handelen i Norge, og Bexler derfra udebleve, kort: alle Kilder vare udtømmede. Dmtrent paa denne Tid var det allerede, at Meyers Huus ønskede sig fritaget fra Operationen; thi det kunde ingen Fonds erholde for det, som det vedblev at sælge paa Børsen. Vel kunde der faaes Bexler paa Bancocomptoirret i Altona; men dette Comptoirs Credit var paa den Tid ikke blomstrende i Hamborg; og følgelig kunde man ei med egne Endossementer sende alt for mange Bexler ud i Verden, uden at skade sin egen Credit. Bankens Forflyttelse til Rendsborg gjorde det endnu mindre mueligt. Huset fandt, aldeles ikke at kunne vedblive Operationen længere. — Hans Majestæt selv fra en, Statsministeren fra en anden, Meyer fra en tredje Side opmuntrede det til, om end med Indskrænkning, at blive ved; men ikke nok, at Huset leed betydeligt Tab derved, det stod endog i Fare, saafremt det ikke tog en bestemt Beslutning, paa en vis berammet Tid, ifald Udsigten ikke blev lysere, at høre; op med en Operation, som var det kun af Navn, men ikke i Virkelighed.

Saa snart Huset, ifølge deraf, allerunderdanigst havde forestillet Hans Majestæt dets Uformuenhed til længere at vedblive med Operationen, behagede det Allersøstsamme at rescribere Følgende:

„Da Handelshuset, ifølge de indtraadte
 „Omstændigheder, har været nødsaget, allerun-
 „derdanigst at indberette, at det maatte ophøre
 „med de Coursoperationer, som det hidtil, efter
 „Vor Dnske og Billie, har udført med ligesaa
 „roesværdig Anstrængelse, som umiskjendelig
 „Opoffrelse, saa finde Vi Os bevæget til, ved
 „disse Operationers Ophør, at tilkjendegive
 „Handelshuset, at Vi med allerhøieste Velbehag
 „erkjende den ufortrødne Velvillie, med hvilken
 „samme stedse saavel under disse Forretningers
 „Udførelse, som ved andre og flere Leiligheder
 „har ladet sig være magtpaaliggende, mueligt
 „at understøtte Vore allerhøieste Hensigter. —
 „For at give Handelshuset et offentligt Beviis
 „paa denne Vor Tilfredshed, have Vi allers-
 „naadigst udnævnt dets ældre Medbestyrer D.
 „A. Meyer til Vor Hofraad, og tillagt ham
 „Rang med virkelige Justitsraader, hvorpaa
 „Bestallingen igjennem Vort Rentekammer vil
 „vorde ham meddeelt. Iøvrigt ville Vi, i al-
 „lernaaadigst Tillid til Handelshusets vedvaren-
 „de Nidkærhed for Vort Bedste og Hengiven-
 „hed til Os, have det anbetroet flere forskjellige
 „Forretninger for Os umiddelbar, hvorom Vi

„nærmere allernaadigst vilde tilkjendegive samme
„det videre Fornødne.”

Befalende Eder Gud!

Givet paa Bort Slot Frederiksberg den 18de Sep-
tember 1812.

Frederik R.

Til

Handelshuset Meyer & Eriør.

Paa hver Tid vilde en saadan Skrivelse være
højest kjærkommen og hædrende for hvem den angik;
men ingensinde kunde den være det mere, end da, naar
man med den bedste Villoe, med Tilfidesættelse af egen
Forbeel og Opoffrelse af egen Formue, stræber at
fremme Kongens og Landets Vel, og derfor af Med-
borgere lønnes med Miskjendelse; da maatte en saa-
dan allerhøieste Erklæring af Monarken have en i høi
Grad trøstende og beroligende Kraft. —

Dette var en sanddru Fremstilling af Meyers sidste
paa Regjeringens Begne udførte Operation paa Børsen
til at opretholde Coursen; og saa sammenligne man
hermed, hvad derom fortaltes og snakledes; den var
rigtigt beregnet, og den stod fast, saalænge den hvilede
paa den Grundvold, hvorpaa den var opført, men saa-

snart denne toges bort, faldt naturlig hele Bygnin-
gen.

Saalænge Statskassen ikke behøvede at søge om
Hjælpemidler paa Børsen, maatte Planen lykkes; men
saasnart hiin Nødvendighed indtraf, kunde den ikke
længere bestaae. Vel siges der, at Nogle nære den
Formening, at det var denne Operation, som skal have
sat Statskassen i saa stor Banco.Gjeld; man vil imid-
lertid af det Anførte see, at dette Foregivende ikke har
sin Rigtighed; thi allerede ved Udstedelsen af Rescriptet
af 25 Sept. 1811, ved Operationens Begyndelse, var
jo Bancocomptoirets løbende Gjeld omtrent 4 til 5
Millioner Mk. Banco, hvorunder ikke indbefattes den
betydelige Sum, det skyldte til Handelshuse, som havde
forstrakt med Laan m. m. — Den Sum, Bancos-
comptoiret til Operationens Vedligeholdelse gav paa
den Tid, da der blev mere solgt end kjøbt, beløb sig
til omtrent 1,600.000 Mk.; men denne Sum og me-
get mere er og af samme Comptoir udenfor Operatio-
nen bleven kjøbt fra Januari til Mai 1812. I alt
Fald var denne ikke nye, men havde, kun i en anden
Stikelse, været anvendt alt siden Krigens Udbrud;
med hvor megen Bekostning er her ikke Stedet at under-
søge.

Maaskee tør af denne Fremstilling haabes nogen
Virkning hos oplyst og retskaffen Mand. D! at vi

dog ville samle Styrke til alvorlig Tænken paa Fædrelandets sande Tarv, til rigtig Beskuelse af Tingenes virkelige Væsen, da skulde vi vorde lykkelige. —

Efterat Huset havde fratraadt Operationen, lod man 8 af vore store Handelshuse afgive Banco til høiere Cours paa 3 Maaneder — et Beviis for at man endnu ikke havde opgivet Systemet. —

Vi vende os igjen til Meyers huuslige Liv og vedtagne Sysler efter hans Udgang af Handelen. Vi have allerede (S. 30) anmærket, at der i hans sidste 2 Aar foregik en Forandring i hans Hjemliv. Denne bestod deri, at han anskaffede sig Heste og Vogn og kjøbte et Landsted i Gjentofte. Uden at inblade os i alle de Besynsderlighedstræk, disse Nyheder foranledigede, ville vi blot anføre, at han fra nu af ogsaa ivrede imod den Syge, at ligge paa Landet, især naar man endog vilde udgive dette for oeconomict rigtigt, og heraf tog han da Leilighed til igjen at ride paa sin gamle Kjøphest — Luxus. Han udregnede, hvor meget hvert Bær paa hans Træer kostede, optalte de smukke Solskinsdage og Timer, han nød i Gjentofte, og udledeede Kjøbenhavns hele Higen efter Landlivets Glæde fra — Mode. Han skaanede sig ikke selv; men man maa prøve Altting, sagde han — dog havde han i sit hele Liv aldrig været paa Comoedien. —

Neppe var Meyer traadt ud af Handelen, førend han fik Lyst til at sætte endeel af sine Midler i Fabrik-anlæg. At han derved stiftede Gavn, behøver vel ikke at bevises, uagtet han ei selv dreiede Rokken, vævede Ulden og farvede Garnet — uagtet, siger jeg, thi det er jo blevet lagt det mosaiske Troesfund til Brode, at de ei selv, eller kun faa af dem, arbejdede med i de af dem oprettede Fabrikker; og disse selv for Landet saa faare vigtige Anlæg ere blevne stillede i et usfordeeligt Lys. Men hvad var dette andet, end en ny Prøve paa usfelt indskrænkede Domme — som vilde man i England af en Sir Robert Peel forlange, at han med Familie Skulde gaae ved Disken og trykke Cattuner! man vilde lee af saadan Paastand. Det er Pengene, rigtig bestyrede, der skabe Anlæg; det er Handelsforbindelser og Indsigter, der lette Indkjøbet og fremme Af-fætningen; forene sig dermed opvakt Hoved og ufortrøden Driftighed, saa fremstaaer en fuldkommen Entrepeneur, som ved sine Ideer og Penge gjer Landet tusindfold mere end ved sine Arme og Andres Penge. Hvor derimod de omtalte Egenskaber ei findes hos dem, der forestaae en Fabrik, har Landet mere Skade end Gavn af denne; thi da er Frukten altid Ufuldkommenhed, hvilken ved Sammenhold med udenlandske Fabrikater opstilles til Exempel. Men ikke blot anvendte Meyer selv Penge paa Fabrik-anlæg; han

opmuntrede og Andre dertil. Hvad Fabriken ved Toldbodveien kan levere, er noksom bekjendt: dens Fabrikater ere saa fuldkomne, at de ved Udstillingen af indenlandsk Kunstflid i 1815 tildroge sig saamegen Opmærksomhed, at selv Oidmanden for Dugmagerlauget — uagtet Klæderne vare forsynede med alle muelige Stempler — ansaae dem for mistænkelige, og meente sig beføiet til at angive dem som saadanne. Udfaldet af den i bemeldte Anledning anstillede nøiagtige Undersøgelse af vedkommende Autoritet blev naturligviis aldeles ærefuld for dem, man havde havt i Sinde at beskjæmme.

Videre anvendte Meyer en vis Sum til at fremhjælpe unge Handlende med, imod en simpel Disconto af 6 Procent; han tog aldrig mere, uden af Tidsomstændighederne at lade sig bestemme til at tage enten Rigsbankens Disconto eller mere. — Uformuende Haandværkfolk og Andre fandt ikke mindre Understøttelse hos ham — det var hans Beskjæftigelse: for Resten kunde han heller ikke endnu rive sig løs fra Comptoiret, men indfandt sig der hver Morgen Kl. 7, hans gamle sædvanlige Tid, for at høre Et og Andet.

Meyer satte en Stolthed i at føre en Levemaade, forskjellig fra Andres, hvorved han troede at have skabt sig den høieste Uafhængighed; men, da det var et Hovedtræk i hans Charakter, i Løndom at gjøre vel (hvors

paa mangfoldige Exempler kunde opregnes), fandt han ingen Glæde i, offentlig at vorde omtalt og roest eller paa anden Maade hædret. Da han derfor af Hans Majestæt blev udnævnt til Høfraad, og af denne Biographies Forfatter fik Efterretning herom, sagde han, blegnende af Skræk, til denne og Hr. Trier: „det koster mit Liv; den kongelige Maade vil gjøre mine Fjenders og Avindsmænds Tal ti Gange saa stort”; og han var nær ved at have frabedet sig den; maaskee kun den ham saa over Alting dyrebare Haand, hvorfra den kom, holdt ham tilbage.

Om Rigsbankens = Forordningens Indhold havde han ingen Kundskab før dens Offentliggjørelse. Men stemmede den end ikke ganske med hans Ideer, især forsaavidt man ei krævede Solv strax, iagttog han dog Tausked. Først da Coursen kom paa 550, udbrod han med Taarer: „hvad skal der blive af os?”

Dette foranledigede ham til at udkaste et Forflag af følgende væsentlige Indhold. Efter en Indledning, hvori historisk gennemgaaes alle Finantsforetagender fra 1807 til 1813, bliver han ved, at da Rigsbanken endnu ikke saae sig i Stand til ved Solvets Udgivelse at ophjælpe Sedlernes Cours, og det dog var yderst vigtigt at bemeldte Bank strax vandt en almeen erkjendt Tillid, ved hvilken alene det tilsigtede Maal kunde naaes, gjorde man bedst i, at udskrive en

Solvskat efter samme Grundsætninger, som den forrige Kopskat, med 2 Specier for hver Person. Denne Skat, som skulde være affondret baade fra Finantserne og fra Rigsbanken, saaledes ansees som et Fidei-Commis for Landet, vilde indbringe 4' til 5 Millioner. — Rigsbanken, under hvis Forvaltning den skulde henlægges, havde strax at sælge de indkomne Specier til Alle og Enhver à $4\frac{1}{2}$ Rbd. pr. Specie. Naar herved en fuldkommen Overbeviisning almindelig var tilveiebragt om, at der ved Skatten alene kunde indfries saa og saa mange Millioner, vilde den attraaede offentlige Tillid umuelig kunne savnes. Meyer meente, at de, som ikke maatte kunne levere Skatten i Solv, ogsaa skulde være berettigede til, at yde den i Rbd. til bemeldte Priis, $4\frac{1}{2}$ Rbd.; dog saaledes, at Kjøbstædsboere ingenlunde maatte kunne undbrage sig fra at levere Skatten i Natura. Fremfor Alt maatte man ordne Sagen saaledes, at Skattens Affondring fra de offentlige Finantser var indlysende for Enhver. Meyer var isvrigt meget bekymret, af Frygt for, at dersom dette eller noget lignende Middel ikke strax blev grebet, vilde Coursen paa Rigsbanksedler, uagtet det bedste Fundament for Banken, dog ikke kunne holdes fra at synke. —

Men Meyer blev spg. Allerede i Begyndelsen af 1813 skrantede han. Det første Tegns paa

Sygdom var en liden Hævelse ved Halsen; den udbredede sig, og blev alt større. Kjertlerne vare angrebne. Den hele Kjertel-Organisation var vistnok svækket; thi Meyer, hidindtil aldrig egentlig syg, havde dog imidlertid næsten hvert Aar havt Bylder eller Hævelser. Uagtet Sygdommens uafbrudte Tilvæxt, blev Meyer endnu bestandig i Bevægelse, og gik selv hveranden Dag til sin Læge, Professor Herholdt, for at raadspørge ham, indtil denne endelig forbød ham at gaae ud. Meyer begav sig da til Gjentofte, hvor Conferentsraad Callisen saavel som Professor Herholdt troede, at der var mere, som kunde adsprede og sysselsætte ham. Men Sygdommen blev ved at tage til, og Hævelsen greb saaledes om sig, at den tilsidst ganske vanstæbte hans Hoved. Skjønt ikke egentlig sengeliggende, leed han haardt, og følede sig meget syg. Han oprettede derfor sin sidste Willie, hvilken han selv næsten ganske hensatte i Concept.

Under alle sine Smertes viste han sig imidlertid aldrig utaalmodig, men beholdt sin fulde Aandskraft, glemte intet Anliggende. Hans Hjerne var overalt den bedst uddannede Deel af hans Legeme, og hævdede sin Rang indtil hans Dødsdag. Dgsaa nød han i sin Sygdom overordentlig mange Besøg af Venner og Bekjendtere, hvilke bragte alskøns Gjenstande paa Bane. Desuden deels læste han selv, deels lod han sig

forelæse Alt, hvad der udkom her i den bekjendte Feide 1813. Medens Forfatteren heraf udarbejdede sin forhen anførte Skrivelse til Lueders Oversætter, var han saa heldig, at Meyer gennemgik Concepten med ham, og meddeelte ham en og anden Erindring. Den omtalte Pennekrig ændsede han imidlertid saa lidt som Enhver, der har Oplysning og Vresfølelse nok til at hæve sig over Sligt.

Med Sygdommens Nærmelse til sin Høide meente Lægerne, at det dog var raadeligere, om Meyer kom tilbage til Kjøbenhavn, hvor han kunde faae mere Pleie og have Hjelp nærmere ved Haanden. Grædende forlod han Gjentofte; dog fattede han sig strax igjen, saasnart Professor Herholdt og jeg, som begge fulgte med ham, indlod os med ham om Et og Andet. Om Landets Forfatning talede han ideligen i sin Sygdom, og aldrig uden Taarer. „Mit stakkels Danmark!“ udbrod han ofte, foldede saa Hænderne, og opløstede i stille Andagt til Himlen sine Bønner for det betrængte Fædreland. Af en Hændelse hørte han, Coursen var falden til 8000; i Dieblicket lod han Hr. Trier kalde til sig, for at erfare om det var sandt, og da han fik Ja til Svar, brast han i Graad, modtog ingen Trøst. Jeg vilde have onsket, at alle hans lumste Fjender saavel som hans misliedende Venner i de Dage havde seet ham; sikkert havde de forandret deres

Tanker. Dette blev i det mindste Tilfældet med nogle af det sidstnævnte Slags. — Hans Sygdom tog til; Synet af ham var gjennemtrængende; han leed ubeskrivelig, men beholdt endnu stedse en Sindskraft, som kun den kan bevare, der med en reen Samvittighed træder frem for Alles Dommer. For Døden frygtede han aldeles ikke. „Jeg græder ikke af Frygt for Døden,” sagde han; „nei, hvad frygteligt skulde denne have for mig? jeg har virket; jeg passer vel heller ikke mere for denne Verden; jeg har ingen Børn, Intet af hvad der ellers gjør Menneskene det saa smerteligt, at sige Torden Farvel. Men jeg forlader min Konge i Trængselens Tid, mit Fødeland i Ulykkens Dage — det gjør mig Skilsmissen saa tung; kunde jeg blot see dem lykkelig! O! med Glæde gik jeg Døden i Møde.” Nogle Dage før hans Død fortalte jeg ham, at vore Tropper havde havt Fordele i det Mecklenborgske, og at det tegnede godt. „Er det sandt, er det virkelig sandt, min Søn? Har du ikke læst Aviserne, saaledes som du ønskede, at det skulde være?” „Nei! Onkel,” svarede jeg, „det er virkelig sandt.” Med et opklaret Ansigt hævdede han sig fra sin Støel, og Glædestaarer trillede ned over hans Kinder; men — det var hans sidste Glæde herneben! — Hævelsen begyndte nu at trykke Hjernen. Folgen var Vand i Hovedet. Han havde ikke mere sin Samling, undtagen enkelte Njeblik,

hvilke da „Stakkels Danmark!“ stedse svævede paa hans Læber, saa man næsten kunde sige, at han døde med dette Udraab.

Meyer var religiøs og samvittighedsfuld; derfor var han forberedet paa Døden, den han modtog med dens Rolighed, der tænker og handler som han. Han døde om Morgenen den 30 August 1813. Danmark tabte i ham en retscaffen, virksom, oplyst Borger, Kongen en hengiven, trofast Undersaat. I Stilhed begrædt af Mange, for Verden beklaget af Faa.

Strax efter hans Død indløb fra Geheime-Cabinetets-Comptoiret til Hr. Trier og nærværende Forfatter følgende Skrivelse:

„Budskabet om Hofraad Meyers Død,
 „der for mig som hans sande Ven er personlig
 „smertelig, har jeg allerunderdanigst bragt Hans
 „Majestæt. — Allerhøistamme har kjendt, agtet
 „og yndet den Ufdøde, som Mand af lyst Ho-
 „ved, af kundskabsrig Erfaring og af ædel Ret-
 „scaffenhed, der til hver Tid gav de umiskjens-
 „deligste Prøver paa virksom Kjerlighed til Fæ-
 „drelandet og urokket Hengivenhed for Kongen.
 „— Efterretningen om at have, blandt Sine troe
 „Undersaatter tabt en saadan Mand, har bedrø-
 „vet vor gode Konges for ædle Følelser aabne

„Hjerte. Hs. Majestæt har allernaadigst paa-
 „lagt mig, at tilkjendegive Dem, mine Herrer,
 „Allerhøiſtsammes Deeltagelse i Sorgen over De-
 „res Tab.”

„For mig personligen er det Trang
 „at bevidne Dem, at min Sorg over hvad Kon-
 „gen og Landet har tabt i den Afſøde, vilde
 „være ſtor, om den end ikke, ſom Tilfældet er,
 „blev forſtorret derved, at jeg tillige har at be-
 „klage Tabet af en Mand, hvis Venſkab jeg
 „ſat ſærdeles Vriis paa. Ikkuns deri kan jeg
 „finde nogen Trøſt, at Mandens ſande, ædle
 „Character og ſjeldne Egenſkaber, ſikkrere ville
 „erkjendes og paaſjønnes, nu, da det Støv,
 „der ſkal dække hans affjelede Legeme, vil quæle
 „den Misundelſe, Avindſyge og Smaaaheds-
 „aand, hvormed den uſle Verden hjemſøger Le-
 „vendes virkſomme Fortjenelſter.”

„Modtager, mine Herrer, Forſikringen
 „om o. ſ. v. o. ſ. v.”

P. Jeſſen.

Frederiksberg Slot den 30 August 1813.

Til

Hr. Trier & Nathanson.

Nogle Dage efter Modtagelsen af dette Brev fremstillede jeg mig for Hans Majestæt med allerunderdanigst Taksigelse for det forundte Beviis paa hans Følelser ved den Foreviges Død. Uforglemmeligt bliver mig, hvad jeg her saae og hørte. Jeg saae min Konge rørt; Hjertesproget hørte jeg fra hans Læber. Landets Ypperste var og den Skjønsonste — jeg bør og maa ikke sige mere.

Meyer blev 60 Aar gammel. Han efterlod sig ingen Børn, — derimod mange uformuende Paa-rørende. Iblandt disse deelte han for største Deel sin disponible Formue. Hans allernaadigst coufirmerede Testament af 6 Aug. 1813 indeholder ingen anden Bestemmelse end Forholdet, hvorefter Pengene skulde fordeles imellem hans Slægtninger; i Særdeleshed finde vi her næsten 30 umyndige Børn. Det bør ved denne Leilighed ikke forbigaaes, at Meyer viste sig aldrig mere munter end i Selskab med Børn. Han udtænkte endog alskøns Løier for at more dem.

Sin Tjenestepige tillagde han et Udstyr af 1000 Specier; overalt har han stedse viist sig gavmild, naar Tyende forlod hans Tjeneste for at gifte sig. De bleve og siden ved, jævnlig, med Familie, at besøge ham, og nødte en velvillig Modtagelse. Han holdt aldrig mere end een Tjenestepige; thi Alting var hos

ham beregnet paa Deconomie, og i denne Sag i Særdeleshed paa Huusfred, som han kaldte det. Foruden sin saaledes deelte disponible Formue eiede han en indisponibel, nemlig Bank-Laan, hvilke han før sin Død havde omsat til 294,000 Rbdtr. S. B. i uopsigelige Obligationer, og den bestemte han til Legat (* for offentlige Stiftelser, især Skoler. Et under Forsegling, Testamentet vedlagt, i jødisk-tydsk affattet egenhændigt Brev havde dette Indhold:

„Ved Guds Hjælp!

Gjentofte.

Følgende er min sidste Willie:

Jeg befaler og anmoder Executorerne **) i mit Brev at efterkomme Følgende:

- 1) Aldeles ingen Pragt ved min Begravelse, saa faa Bogne som mueligt, og paa ingen Maade skal min Karet kjøre med.
- 2) Hverken Overrabineren, eller hvem det være vilde, skal ved min Begravelse eller andetsteds holde Sørge- eller Lovtale, da dette er imod min Willie.

*) Hvis Fundats i sin Tid skal blive bekjendtgjort.

**) Cancelleraad Fugl, Grosseret S. S. Trier og Forfatteren heraf.

- 3) Hr. Gedalia (Overlærer ved Frikkolen), siden han passer sin Dont med Flid, skal han have for sin Datter, naar hun indlader sig i Ægteskab, 100 Rdlr. Hamborger Banco tilligemed Renterne. Jeg anmoder ham tilligemed Børnene paa min Grav at sige Bonnen: Vihî Noam. Dog med den dobbelte Betingelse, at det skeer med Directeurernes Samtykke, og at de indsee, at det ved Tidens Længde ikke forarsager nogen Uorden; i modsat Fald forlanger jeg det ikke — det er endog imod min Villie.
- 4) 10 Lærde skulle i Hr. Triers Synagoge læse saavel om Morgenen som om Aftenen, for hvilket Executorerne ville betale dem, nemlig i eet Aar.
- 5) Paa Ligstenen skal staa saaledes: Her er begravet Forstander og Ældste David, en Søn af Forstander og Ældste Amse l Meyer, tilligemed Dødsdagen — og intet videre.
- 6) I Hr. Triers Synagoge er det Skik, naar man holder Sjælemesse, at man omtaler

min afbøde Broder, den fromme Hr. Moses, men paa ingen Maade skal man omtale mig; thi jeg er ikke værdig dertil.

- 7—10 incl.) indeholder nogle Pengebestemmelser, hvoriblandt 400 Rbdlr. til Lærerne ved Fat-tigskolerne.
- 11) Endnu ligger dette mig paa Hjertet, nemlig min Hustru, som aldrig har søgt nogen Fornøielse, langt mindre efter min Død, da hun kommer til at sidde som en sørgende Enke, som ikke har nogen Trøster — da jeg dog for min Familie i mit Liv har virket efter Gode, saa anmoder jeg alle Konerne i min Familie, at holde hende med Selvskab, ligeledes mine trende forhenværende Tjenestepiger, Belha, Schønche og Marthe, som nu kjende hendes Natur nøie, at være hende ved Haanden. (Her følge nogle Pengebestemmelser). Hr. Trier og Hr. Nathanson ville nogle Dage efter min Død lade Konerne sammenskalde hos Madam Trier, dog ikke alle af min Familie (for den Kyndige er dette nok) og forelæse dem dette. — Jeg veed, det vil ikke gaae mig bedre end den hule Verden,

hvad Gorden bedækker (for den Kyndige er dette nok) men hvad skal jeg gjøre! — Jeg haaber, at Hr. Trier og Hr. Mathanson ville gaae hende til Haande med Raad.

Fra nu af har jeg ikkun een Bon til Skaberin: at min Død maatte forløse alle mine, saavel forsættelige, som uforsættelige Dvertrædelser, Forseelser og Synder.

David Meyer." —

Meyers Formue bestod i et ringe Indboe, 294,000 Rdlr. S. B. i kongelige Obligationer, 50,000 Rbdlr. S. B. i Prioriteter, og 400,000 Mk. Banco. I Aaret 1779 eiede han 70,000 Mk. Banco; efter afværlende Held og Uheld i sin Handel eiede han 1807 en Summa af 750,000 Mark, og ved sin Død havde han,

Disponible	Mk. 400,000
Indisponible circa	150,000 Mk.,
som bleve omsatte til anførte	
294,000 Rbdlr. S. B.	150,000
Prioriteterne omtrent	25,000
falt Mk.	<u>575,000</u>

Hans Formue var altsaa i Krigens Aar sjuntlen over 175,000 Mk. Banco.

Skulde dette da være den Mand, der ved Kunster og Kneb, ved List og Underfundighed, i Trængselens Tid, paa Fædrelandets og Medborgernes Bekostning havde beriget sig? —

Jeg har for mine nulevende Medborgere, som for den os Alle dømmende Efterverden, fremlagt en Udsigt over Meyers Wandel og Daad, og jeg har, saameget jeg formaaede, afholdt mig fra Biographers almindelige Svaghed, at være blot Lovtaler. Jeg har ogsaa taget Hensyn paa Meyers Ufuldkommenheder; men jeg maatte have krænket Sandheden, om jeg ikke tillige efter Overbeviisning havde forkyndt hans Roes. Meyer var ikke — og hvo er det? — fri for Feil. Hvad der meget skabede ham, var formodentlig Mangel paa Opdragelse og Dannelselse; han var maaskee alt for raa Natur. Hans idelige Talen om Penge o. s. v. bragte og vel Mange paa urigtige Tanker om ham; men dette var Alt Intet mod Get — som ei var hans Brøde, men sikkert skabede ham fremfor Alt. — ”Meyer bekjendte sig til den mosaiske Religion;” og det var noksom Grund til at laste og vrage hver hans Daad. Man vilde feile, om man troede, at hvad jeg endnu her vil lægge til, skulde

være en Følge af Harme over den Fremgangsmaade, man tillader sig imod mine Troesforvandte. Langt fra! Man maatte være i Helt Forstaaelse med sig selv, naar man ikke fuldkommen rolig kunde see ned paa Saadant: den hele Sag betragter jeg aldeles ikke som Bekjender af den mosaiske Troe, men som Medlem ei blot af Statens men af Alodens store Samfund, og som saadan anseer jeg Skriget imod Joderne for særdeles almeensfabeligt. Det forleder til en aldeles urigtig Synspunkt: vi indbilde os at have fundet den sande Grund til vore Lidelser, og lade det beroe derved, skjønt vi traf paa den urigtige. Hvad vandt da Norges Pengevæsen ved Forbudet imod at Bekjendere af den mosaiske Troe ned sætte sig der? Faldt ikke Børs-courserne endda bestandig siden Reductionen, endog til den tredje Deel. Ingenlunde være hermed meent, at det i modsatte Tilfælde vilde have gaaet bedre; saa meget tør dog siges, at vel organiserede Banquierhuse vilde, efter min Overbeviisning, være til stort Gavn for Norges Pengevæsen; men Beviisførelsen, ihvor let, vilde lede for vidt ud. Nok: havde Meyer ikke været Bekjender af den mosaiske Religion, han vilde da vist med det halve af de Fortrin og Fortjenester, han unægtelig besad, være bleven almindelig hyldet, offentlig besungen, til Mønster fremstillet. Dette er imidlertid Oplosningen af det maaffee ellers Gaade-

fulde i Bedømmelsen af Meyer. Hvor hans Troesforvandt træder frem, i hvilken som helst Skikkelse, kan han være vis paa at man betragter hans Færd fra en vrang Side, at alle hans Foretagender blive ilde udtagne. Viser han sig gavmild imod alle Lidende, og siges det, at han især forsørger sine fattige Religionsbrødre, saa "har han jo Rigdom nok dertil, eller det fleer for at bramme dermed; man veed ei, hvad man skal gjøre med Pengene." Skaffer han, saa "er han en farlig Blodsuer" eller saadant; driver han en ordentlig Handel, saa "tager han Luven fra alle Andre, og spænder saaledes om sig, at han tilsidst regjerer hele Landet." Understøtter han det Offentlige, saa "har han en skjult Bevæggrund og søger imidlertid paa en anden Kant at holde sig skadesløs eller vil besmykke flette Handlinger." Viser han som Handelsmand Deftagelse for noget udenfor sit Fag, saasom for Kunst og Videnskab, saa "er han henreven af Forkængelighed og Udmærkelsespsyge"; kort: til Intet bestemmes han af rene Bevæggrunde; for ædle Følelser er han ikke oaben. Men gjør han sig paa den anden Side Skyldig i Feil eller Svagheder, hvilke vistnok, ihvor de findes, bør paatales og revses, naar de ere skadelige, hvorledes seer han da dette udført? Ikke dables han som et Menneſke med menneskelige Skrøbeligheder, men "her have vi Jøden," hedder det; "saadanne ere de

alle." Hvortil imidlertid denne Roden i Næstens Syn-
 beregister? Vil ikke Enhver, ved at gribe i egen Barm,
 der finde Stof nok til Selvydmigelse? — Allevegne be-
 trages Jøden som mistænkelig, og hans Ufuldkommen-
 heder beskues med et Forstørrelsesglas. Man forlanger
 mere af ham, end hvad man af Mennesket i Alminde-
 lighed kan vente. Jeg gad seet Idealet for saadan
 Englejøde. Men lad os undersøge denne Sag lidt
 nøiere! — Man siger, man har lært at kjende Be-
 kjenderen af den mosaiske Troe af hans Haandte-
 ringer, og disse ere Bindsyge og Uager. — Men
 bestaaer da Lasten kun i Handelskneb og Kunstler,
 og ere endog disse eiendommelige hos ham? *) —
 Videre: at tage 20 til 30 Procent Disconto, er
 vel nu omstunder ingen Brøde mere — ifald det ellers
 indeholder Sandhed, at saadant er almindeligt. End
 falske Eder med simulerede Skibspapirer, hvorved
 Statens Befærd ofte udsættes? End forræderiske
 Spioner til Fædrelandets Ruin? End Samqvem
 med Fjenden ved at tilføre ham Levnetsmidler? Skulde
 alt dette ikke fortjene at lægges i Bægtisfaalen? End
 de første Fornødenheders Udskrere, som anvende deres

*) Man behøge blot at eftersee H o n n s Betrugs
 Lexicon, hvori Jøderne ingentunde spille en Ho-
 vedrolle.

hele Tid blot til Skjænken, ere de, selv da, naar de
 ledsage dette med falsk Vægt og Maal eller Salget af
 fordærvede Varer, eller forvandle deres Ripper til
 Gjemmesteder for Lyvekoster og Stevnemøder for Pak,
 nyttige og duelige Borgere? og nu Selvberigelse ved
 Leverantser af flet Føde for Krigeren eller Foder for
 hans Hest, eller vel endog ved Helligdomsran paa faders-
 løse Horns Eiendomme, ere de intetsigende? Jeg taler
 ikke engang om de saakaldte grove Misgjerninger,
 sjeldnere i vor fine Verden: Mordbrand o. s. v. —
 Hjertet bløder, naar man tænker paa Rækken af de
 menneskelige Forvildelser; og dog skal enhver Døgenigt
 eller Glane, naar de blot nævne Føden, finde Med-
 hold i at fornærme og forhaane den dristige Hand-
 lende, den arbeidsomme Haandværksmand, den vind-
 selbelige Fabrikant, den stræbsomme Kunstner, den
 oplyste Videnskabsmand? og vover Nogen at løfte
 sin Stemme herimod, hvad har han at vente? Jeg
 tænker her paa den saa nidkjære, virksomme, utræt-
 telige, redelige, godmodige Bårens. Sjeldne
 Mand, Du er i Evigheden — ogsaa Dig har man
 beskylt, for at Du lodst Dig kjøbe til at sige Sand-
 hed; for Gud den Allseende kan jeg høitideligen erklære,
 at det er ikke saa. — Jeg kjendte Bårens nøie nok,
 til for Samtid og Efterverden at turde vidne det.

Ofte har jeg tænkt paa, hvorfor man da iblandt sig vil taale Mennesker saa farlige for Staten. — I Aarhundreder har man derom skrevet og gjentaget; men Beviser? Beviser?? — Maaſkee at de ere de ſvaageſte — altsaa den Stærkeres Ret? — Eller man vil godtgjøre Jødernes evige Charakter af Abrahams Udfærd imod Hagar og Iſmael, Jacobs Bedrag mod Esau, ſaavelſom Laban og flere enkelte Træk af enkelte Mennesker, vil bevise Jødernes Ladhed af fremmede Ubrudsfolks Anvendelse til at opføre Templet, en Nødvendighed, Salomon deſede med nogle af den nyere Tids Monarker? Skulle ſlige isolerede Exempler kunne grunde en almindelig Fordømmelſe for Grufomhed, Bedragerie, Ladhed, hvorledes vil det da gaae med Dommen over hvert Folk i Verden? Med ſamme Foie ſkulde man fra Abrahams Hengivenhed i Guds Villie og de andre ſtore Dyder, Biblen er rilig paa, kunne godtgjøre, at alle Jøder ere gode, ædle Mennesker.

Men maaſkee ſkulle da Skribentautoriteter afgjøre Sagen? og hvo ere da i Almindelighed de ſom i denne Sag ſkrive? Sluttede ei diſſe fra den ſaakaldte Hoffjode, etſlags Commiſſionair til Godt og Ondt, til at ſælge gamle Klæder og reiſe Penge for dem osv., en Stakkel, ſom Skjæbnen dømte til at ſnakke ſine Principaler efter Munden? Skriftautoriteter! hvorpaa grunde de ſig, hvorved foranlediges de i Almindelighed? Kun

Lidet fordres der til at bringe en Forfatter i Harmie
 imod Bekjendte af den mosaiske Troe. End under
 den mindste Ordveksling imellem Videnskabsmænd kan
 man jo, som Bladet Dagen No. 27 for 1816 giver et
 nyt Beviis paa, ikke afholde sig fra, for den Enkeltes
 Skyld, at gjøre Udfald imod det Hele. Men selv uden-
 for den litterære Verden — det hændte sig, at man
 bliver nægtet en Tjeneste, alvorlig krævet for en Guld;
 eller at man, for Exempel, har en Ven, Paaværende,
 en, imod hvilken Toden faaer stængelig frem; at
 han tager fat paa en Næringsvei, som man synes
 han burde være udenfor, eller at en mægtig kristen
 Kjøbmand søger at virke ved Indflydelse paa saadan en
 Forfatter og, ved at Hjelpe paa Toden, søger at skjule
 egen lav Daad og uborgerlig Tænkemaade, eller at til-
 fredestille sin Avind o. s. v. o. s. v. Stribenten lader
 sig desværre henvise; og Litteraturtidendens Recens-
 sent af de i 1813 udkomne Feidestifter siger derfor
 med Feie No. 23 S. 359 "at Angrebsstifterne synes
 at være Partisthedens Fostre." En Sjeldenhed er
 det, naar en Forfatter, saaledes som vor Schmidt-
 Phiseldes, selv i Udfald imod mine Troesforvandede
 veed at hævde sit Kalbs Værdighed. Nysnævnte
 Forfatter forstaaer, ved en philosophisk Behandling, at
 fremstille selv sine Feiltagelser paa en Maade, der ikke
 kan fornærme fornuftige Bekjendte af den mosaiske

Troe. Ellers betyde Skriftautoriteterne — naar de henstøde sig til Andre, eller beraabe sig paa uoplyste, uantagelige Begivenheder, for det mæeste intet. Saaledes henviser man os f. Ex. til Spaniens Historie i det 14de Aarhundrede, og nu, hvormeget har ikke i hiint Rige tildraget sig, det Ingen uden Vanvid skulde kunne forsvare! Kun Forsølgelsen mod Jøderne, For drivelsen af dem skal dette ikke gjælde; og af hvilke Kilder øste man da til at retfærdiggjøre den over dem affagte Forbandelse? Var det dem i hine Dage tilladt at forsvare sig imod de Grusomheder, hvormed de overvældedes? Ingenlunde — det er nogle egennyttige, løgnagtige Munkes Foregivende, vi have at rette os efter, og hvilke Klager ere da førte imod Jøderne i Spanien? Jo, at de, ligesom forhen Maurerne, vare ligesaa driftige og vindstibelige, som Spanierne selv vare uvirkelige og lade. Hine Folkefærdes Forjagelse vilde have ødelagt Spanien, om ikke det af Amerika under saa mange Blodstrømme udpressede Guld havde afværget dets Fald; uoprettede Følger har den vistnok havt. Sikkerlig søger man at besmykke hiin skjændige Fremfærd med Foregivende om Svig og Uager fra Jødernes Side. Men Udfaldet viser, at man kun selv, nedsjunken i Dræbsløshed, bigede efter Besiddelsen af disse Ulykkeliges ved Anspændelser erhvervede Formue, Befrielse fra Betalingen af lovlig Gjæld til

dem o. s. v. Hvad lader ikke en overtroiff Slægt sig indbilbe af rænkefulde Munke? Man forpagtede Lold og andre Skatte til Jøderne for ved dem at udsuge Almuen, uden at gjøre det selv umiddelbart: man gav dem Leilighed til Erhverv, for siden under opdigtede Paaskud i al Mag igjen at frarive dem det Erhvervede; Munkene og de med dem i Ledtog værende verdslige Magthavere maatte spille al Handelen i Jødernes Hænder, fordi de kun vovede at plyndre disse, skjønt de havde kunnet med ligesaa megen Føie ført samme Anke imod alle andre Handlende. Tillod Fanatismen sig i hiint Old i Almindelighed den affkøeligste Færd, naturligt da, at den gjorde det i Særdeleshed imod den værgeløse, af Ingen forsvarede, i Religionssag anderledes tænkende, der endelig havde gjort sig skyldig i den utilgiveligste Brøde: ved egen Stræbsomhed at forbedre sine Kaar; og denne Færd mener man at formilde ved Løsenet "Windesyge og Uager," og disse Spaniens Jøder for fire Sekler siden paakastede Besskyldninger skulde Lydslands og Danmarks bøde for!! — Havde det da hist, som siden her og i Lydsland, været tilladt at forsvare sig; havde da, som i vore Dage, oplyste Mænd talet den forurettede Broders Sag, saa vilde Bladet i Aarbøgerne have lydet anderledes. Man forestille sig kun, hvorledes Efterverden vilde dømt om Tingenes Stilling i Danmark

1813, dersom da kun den ene Side, Angribernes, var kommen til Orde. — Til yderligere Beviis for Bestaffenheden af Skriftautoritet kan endnu tjene. I Et af Tydslands Blade blev i sin Tid optagen en Efterretning fra Kjøbenhavn, om at Hofraab Meyer var død og havde efterladt sig, jeg veed ei hvor mange, Millioner, hvilket i et af vore Blade gjentoges; og om kort Tid vil vel en eller anden tydsk Professor fortælle os et Eventyr, liig det om Hollænderen Pinedo, som, efter Schüdt, skal have efterladt sig 8 til 9 Millioner Gylden i Sølv. — Vi give flere Exempler paa Skribenternes oberordentlige Raffhed. Saaledes har nylig Forfatteren af en Bog, bestemt til mere end Fjelveblad, paastaet (hvad saa Mange paastaae) at alle Bekjendere af den mosaiske Religion her handle, og dog er det for længe siden oplyst, at det ikke forholder sig saaledes, og at over $\frac{1}{2}$ Deel ere Haandværksfolk, hvormed man sammenligne Forholdet imellem Kjøbenhavns øvrige Beboere. Efter de autoriserede Lister over Kjøbenhavns Folkemængde ved Slutningen af 1812, beløb Mandkønnet over 15 Aar sig til omtrent 34000. Nu seer man af de senere fra Politie-kamret udkomne Lister, at Haandværksfolk og Fabrikanter udgjøre 8800, altsaa $\frac{1}{4}$ Deel. Bekjendere af den mosaiske Tro tælle 740 af Mandkønnet over hiin Alder; deraf ere ved Haandværker og Fabrikker 140,

altsaa $\frac{1}{2}$ Deel, hvorved det dog maae mærkes, at det først siden 1789 er bemeldte Religionsbekjendere til-
 ladet at gaae til Haandværk m. m. En Sammen-
 ligning af de øvrige Forhold vilde vel give et ligesaa
 tilfredsstillende Resultat. Man talte allerede 1812 i
 det mindste $\frac{1}{2}$ Deel som Kunstnere og Videnskabs-
 mænd. Men Saadant hjælper ikke: man vil vedblive
 med den gamle Paastand, om man ogsaa navngav
 dem alle.

Smidletid kunde man med mere Føie antage, at
 hele Kjøbenhavns Folketal bestaaer af idel Handlende;
 thi næsten under hvert Hhus eller Gaard findes der
 en Høker eller en Skjænker — og hvor ikke disse findes,
 er det jo en Jernhandler, Høsekræmmer, Urtekræm-
 mer, Meelhandler, kort: Folk, der beskæftige sig med
 Handel; og nu sammenstille man disse, maa skee
 tre tusinde, Borgere med det ubetydelige Antal smaa-
 handlende Joder! Hine for en stor Deel friske, raske,
 arbejdssøre Mænd sidde i al Mag som Matadorer i deres
 Kjelder, imedens den sidstnævnte beklagelige Klasse
 streifer fra Dør til Dør, ofte haanlig bortstødt. Og
 saa spørges, hvo er vel iblandt de to Slags Menne-
 sker den misundelsesværdigste, den for Samfundet
 skadeligste?

Videre — man har i Danmark's Hovedstad brie-
 fter sig til paa Prent af sige følgende: "Mange af de

” Pøder, som i denne Planteskole (de nye oprettede
 ” Skoler for den mosaiske Ungdom) spaaede deres Pleie;
 ” res Omhue Frugter, siden udplantede i Almindelighed
 ” saaledes have udartet, at yderst Saa have svaret til
 ” deres vakte Haab, og til den Virkning, saa mange
 ” Hædersmænd med Rette kunde formode af deres
 ” Høitidstaler.”

Skulde man ikke, ved at læse dette, troe, at den,
 som saa talede, maatte dog kjende noget til de Ind-
 retninger, hvorover her fældes saa bestemt en Dom?
 Ikke det mindste!

Smidlertid maatte jo ogsaa Efterverden i Hens-
 seende til Danmark have været i samme Tilfælde, som
 i Henseende til Spanien, dersom man ikke havde Til-
 ladelse til at gjendrive. — Revselse, ja alvorlig
 Revselse opfordrer saa usandsfærdigt et Udfald til;
 men jeg holder mig strængt til Tingene, sikker paa,
 at den tilsigtede Bessjæmmelse vil falde tilbage paa
 Angriberens eget Hoved. — Aar 1805 blev Fattigskolen
 for Drengébørn af den mosaiske Tro oprettet, og siden
 ere fra denne blevne demitterede til Studeringer, Kun-
 ster, Fabrikker, Haandværker samt ordentlig Handel
 63 Drenges; af dette Antal ere 35 i Særdeleshed gaaede
 over til Fabrikker og Haandværker; og jeg tør paastaae,
 at de i Almindelighed svare til de om dem vakte billige
 Forventninger. Alle disse staae under mit specielle

Tilsyn; jeg og mine Medbestyrere ere af det kongelige danske Cancellie bestilte til Bærger for disse Børn, og vi ere os bevidste, som saadanne, Intet at forsømme. Hver Forseelse paatales strængt, om den ikke kan quæles i Fødselen. Intet Offer, være sig af Tid eller Penge, spares; selv Uleiligheder og Fortrædeligheder afstrække ikke fra med utrættet Nidkjerhed at stræbe til det engang satte Maal: gavnlige og gode Borgeres Dannelse for Samfundet. Jeg tør friligen beraabe mig paa de offentlige Autoriteters Bidnesbyrd; Danneerkongens allerhøieste Tilfredshed opmuntrer til ufortrøden at gaae frem, og Dommeren i vor egen Barm giver Styrke nok til at see ned paa slige Angreb; men til Publikums, til Fremtidens Kundskab bør det komme, af hvad Bessaffenhed disse vare. Lovrigt haabe vi, ved vor Id at nytte Samfundet vel saa meget, som om vi syffelsatte os med at forhaane, bespotte, imod hinanden opegge Medborgere, og stille selv de ædleste, prisværdigste Foretagender i et flet Lys.

Dog de flere Beviser! — De sidde inde med Landets Penge, hedder det; hvoraf veed man det? ”Ja! hedder det, hvor kan andet være mueligt? Nogen maa jo have Pengene, og hvem eller? Hvor skulde de eller blive af?” Jeg skal ikke lade det ubesvaret lidt længere hen, hvorhos iea indtil videre henviser til Lueder S. XXXIX. Men i alt Fald skulde det

ikke med Hensyn paa Staten være ligegyldigt, hvad enten Veer og Poul eller Abraham og Isaac have Pengene? Den Ene er jo ligesaa god Borger som den Anden. Naar Bekjendere af den mosaiske Tro have bosal sig her, see Affkom i tredje og fjerde Led her, hvad skader det da Staten, at han har Formue? Man horte aldrig, at saadan Familie med sine Penge forlod Landet. Og nu have vi omtrent bekvæmt Beviserne. — Har jeg maaskee længe opholdt mig ved denne Materie, tør jeg dog gjentage, at det ikke er en Følge af Harm. Evertimod, for min Person har jeg intet at klage: jeg har havt saa jevnlig Beviser paa Betvillie, Hengivenhed og Venskab, at selv Enkeltes Ufjensomhed og Misgjendelse langt fra skulde kunne opveie dem. Mine Hensigter ere kun, at bestride den Fordom, der tillægger mine Religionsbrødre uden Videre Skylden for vort Pengevæsens Forvættelse. Jeg siger her med Digteren: „Jeg har et Ord at blande med i Lauget.“ Hvortil al Had, Misundelse og Snak, saalænge vi oversee det Væsentlige, saalænge vi Medborgere ei arbejde mod det virkelige Onde, gjøre os mere uafhængige af fremmed Kunstslid, slutte et indbyrdes Forbund — ei til Jødens Udeholdelse af visse Klubber og Selskaber, men et Forbund med ganske anden Bestemmelse: Fædrelandets sande Liv og varige Held, —

De ere uhyre store, de Pengesummer, Landets Indvaanere selv i den trangeste Tid bortødslede og det i stigende Grad. Beständig findes der Anledning (den søges endog, som Meyer pleiede at sige) Selv Moderne synes at være beregnede paa Udselhedens Forsøgelse: fra Hovedstaden til Fodsaalen er man indhyllet i Sølvs; man ager og rider paa Sølvs; ved Spisebordene fortæres Sølvs; og saa spørger man, hvor Sølv et bliver af? Fra den italienske Straahat til den engelske Skosvæerte bestaaer Beklædningen af fremmede, raue, saavel som forædlede, Artikler; fra Jernsømmet til Plettet, fra Rjækkensaltet til den kostbareste Wiin er Alt fremmed, og endda vil man beholde Søivet i Landet! Hvad nytter selv Hoffets bedste Exempel paa at leve efter Tiderne, naar dette ikke af Undersaatterne vorder fulgt? hvad nytte al Orden og Huusholdning i den offentlige Bestyrelse, naar Staaens Borgere ikke fra deres Side ville virke med? De ville blive frugtesløse, uden Baand paa den herskende Overdaadighedspsyge. En Indtægt af 300,000 Specier i Løld er langt fra at godtgjøre de Millioner, ved hvis Udsørsel hele Landet forarmes. Vi have allerede Fornødenheder nok, som virkelig synes at være blevne uundværlige, f. Ex. Salt, Smør, Sukker, Medicinalvarer, Farvestoffer, Bomuld, Hør, Hamp, Jern, Ljære, Bygningsmaterialier, Lærred o. s. v. Hver

meget Sølv gaaer ikke alene derfor ud af Landet? Hvad hjælper en opspirende god Handel, og Udsigten til dens tiltagende Blomster, naar man ikke vil give Tid til, at Sæden med Fordeel kan vorde høstet? Det ved udenrigs Commissionshandel erhvervede Sølv kan intet blivende Sted erholde i Landet; kun spildt Møie give nok saa klogt udtænkte Handelspeculationer og en nok saa udbredt Skibsfart — disse de eneste Midler til at bringe reel Valuta ind i Landet — naar man ikke vil give vedbørlig Tid til Modenhed; naar man retsom lurer efter den indbragne Skilling ved den ene Port, for strax igjen til tusindfold Tant at udsende den af den anden. Hvad kan Landet i det Hele vinde ved saadan Færd? Sandelig intet: selv om halvtredstusindstove bemidlede Kjøbmænd paa ny vandrede herind med deres Penge, vilde det ikke være tilstrækkeligt, ihvor gavnligt dette end ellers maatte erkjendes paa en Tid, da vore fleste Handlende ikke ere i Besiddelse af store Rigdomme. Alt opsluges af Trangen til det Fremmede. Vi arbejde saaledes selv paa vor Forarmelse og Undergang; opeggende Beskyldninger, almeensfabelig Splid afværge dem ikke.

At specificere her Alt, hvad der til hver enkelt Artikel medgaaer, vilde fore mig ind i vidtløftige Beregninger, hvortil her ikke er Sted, men som jeg maa-

skee ved anden Leilighed skal meddele. Jeg fremsætter
 kun en løselig Calcul. Sjælland har i sidste Aar
 modtaget i Told 300,000 Specier. Lader os antage, at
 Tolden er efter et Middeltal 8 Procent, hvilket vist
 ikke er for lavt anslaaet, naar man betænker, at de
 Varer, som meest indføres: Sukker, Tobak o. s. v. er-
 lægge kun 4 Procent; og vel spare nogle enkelte Artik-
 ler fra 8 til 15; men saa betaler en stor Deel fra 2
 til 8 og mange, især hvad der kommer fra Holsteen,
 stot Intet. Saaledes have vi da strax næsten 4 Mill.
 Contraband-Varer er der solgt for omtrent 400,000 Rbd.
 Dette skalde atter give 60,000 Specier; men det
 sande Beløb overstiger meget denne Sum; thi Varerne
 sælges i Almindelighed til saa yderst lav en Priis, at
 Summerne maae i det mindste tages dobbelt. Vi have alt-
 saa Bished om næsten 4 Mill. Spec.; men hvor langt
 endnu fra Sagen; hvor meget er der ikke paa Dplag?
 Hvor meget ligger ikke skjult under Smuglerier og
 Toldunderløb? Det er vistnok ingen Overdrivelse,
 naar man forsøger Summen med det Halve, altsaa
 6 Millioner Specier; men lad os endog bortkaste
 en heel Million, og antage kun 5 Millioner.
 — Man studser maaskee; man vil ikke studse
 længer, naar man opløser det Hele i dets enkelte
 Dele.

Vi begynde med Salt; heraf er fortoldet	
18,000 Ld. til Beløb . . .	30,000 Spec.
Steenkul 100,000 Ld. . .	120,000 —
Tjære 10,000 Ld. . . .	30,000 —
Tobak 850,000 Pd., foruden	
hvad der er paa Dplag, circa	
500,000 Pd.; man anslaaer	
disse til	175,000 —
Raue og raffinerede Sukkere,	
hvoraf er fortoldet $4\frac{1}{2}$ Million	
Pd.; og heraf kan man i det	
mindste regne 3 Millioner til	
Forblivelse, til 6 p. . . .	375,000 —
Caffe; heraf er fortoldet	
550,000 Pd.; men desforuden	
ligge i det mindste 3 Millioner	
paa Dplag, hvoraf den største	
Deel forbruges her; thi Ud-	
førselen er ikke betydelig. Dog,	
jeg vil kun anslaae Forbruget	
til i Alt 2 Millioner — altsaa .	300,000 —
Uf ostindiske hvide Cattuner	
ere indførte og forbrugte circa	
200 til 250 Baller, som kan	
anslaaes til	100,000 —

B i n, fortoldet 1100 Drexhoveder; desforuden ligge paa Dplag circa 3000 Drexhoveder. Jeg antager dog kun til Forbrug 2500 Drexhoveder	75,000 Spec.
H a m p, fortoldet 2000 Skpb.	40,000 —
J e r n, 3000 Skpb.	25,000 —
R u g, 13,000 Ld.	35,000 —
I n d i g o, 14,000 Pd., foruden hvad der er paa Dplag	20,000 —
	Sålt 1325,000 Spec.

Dette er altsaa Beløbet af kun 12 Artikler, hvoraf man tæller i Hundredetal. Jeg har ikke anført den meest flugende: Aftenvarer af alle Sorter som beløbe sig maaskee til 1 Million og derover; man kan derfor af de opgivne Summer gjerne bortkaste en Deel, og endda vil man ved nøieste Undersøgelse vist ikke komme til mindre end de 6 Millioner.

Sæt nu endog, at alle disse 6 eller 5 Millioner blive vundne ved vor Handel, hvad have vi da at vente for Fremtiden? End det svageste Vindpust maa for os worde en ødelæggende Orkan. Krigen har besværet paaført os Lidelser nok, og foruden dem have vi endnu flabt os mange flere. Hvad Udfæderen og saa nedad havde samlet, er adspredt og borte, og nytte vi ei

den Læilighed, der netop nu tilbyder sig til Agerbrugs Forbedring, Kunstflids Opkomst, Handels Udvidelse og, mere end Alt, fremmede Artiklers Forjagelse, saa er Fædrelandets oeconomiske Ruin uundyaelig. Det gjælder vort Fædrelands Reddning — hvo skulde ei med Glæde bidrage? Det gjælder vor Efterslægtis Vel — hvo skulde ei med Varme række Haanden? Bort, bort med Fordomme, Avind, Secthad og den hele Yngel! Lader os gribe de sande Midler, lader os i to Aar, blot et Par Aar, frasiige os udenlandsk Kram, blot et Par Aar neies med det allerede herværende, ikke ubetydelige, Forraad af alskøns Ting, lad Indførselen af alle fremmede, Artikler med saare faa Undtagelser, f. Ex. Salt, Sukker, Farvestoffer osv. være strængelig forbuden! Hvor meget maatte vi ikke fra 1807 til 1813 undvære? Nei — ikke en Alen Fabrikvarer, ikke en Pot Wiin maatte indføres, indtil vi igjen have samlet nogle Kræfter. Skulde endog nogle Enkelte derved, skjønt selv i det væsentlige vindende, føle et og andet Savn og Tab, saa bør de ikke komme i Betragtning i Sammenligning med det Hele. Godtgjørelsen for de ved Toldvæsenet i Kjøbenhavn ansatte Embedsmænd af deres Sportler, hvoraf de tildeels skulde leve, er saa meget mere billig, som Embedsmandens Raar endda ere tunge nok. Et Forbud blot for 2 Aar vilde spare Landet 3, 5, 6 Mil.

lioner Specier; og hvad disse siden ville kunne virke til Creditens Opkomst og Handelens Flor og især Coursens Forbedring er indlysende.

Den nu fremsatte Idee er sandelig intet Foster af patriotiske Gjøglebrømme; men den er grundet paa uomstødelige Beregninger. Man foreslaaer intet Brud paa det første Middel til vor Dphjelpning, paa vor egentlige Handel; man ønsker Dplags-, Transit-, Commissions-Handel al Fremgang og muelig Lettelse, men lad os kun ei fælde os selv netop i det Dieblik, da vi have de bedste Udsigter til at kunne reise os! Ingen synes isøvrigt bedre end en Commission af Handlende at kunne undersøge, hvilke Artikler vi ingentunde skulde kunne undvære m. m., for derefter at undersøge Resultatet høiere Provelse.

Ærede Landsmænd! — jeg iler til Enden. Ledet af Borgersind, har jeg kun havt Fædrelandets Held for Die; jeg tør derfor vente Undskyldning, naar jeg med levende Farver har skildret, hvad jeg erkjendte for vores Alles Larc. Skulde jeg endog undertiden have fremstillet Sandheden i djerpe Udtryk, saa er jeg mig dog bevidst, at have vogtet mig for alle Bitterheder, end sige Personligheder. .

Den ildefindede, flette Borger staaer ikke i nogen inderlig Forbindelse til det Hele. Den Dableshge lader sig aldrig tilfredsstille eller overbevise; stedse søger han kun at udpege Noget, han kan spotte over, og Følgen bliver, at han seer og fremstiller Alt fra en skjev og vrang Synspunkt og i Nødsfald behjælper sig med et afgjørende: 'det er ikke sandt'. Dagdriveren, der med Snak driver Tiden hen, der sysselsætter sig med at more Matroner og Glaner, der har gjort Klubben til sit Fædreland, Restaurationen til sin Kirke, Kogebogen til sin Bibel, opfordrer til Medynk; thi hans Letsindighed modtager ingen Overbeviisning. — For slike Mennesker er hvert godt Raad spildt.

Men Eder, brave Medborgere af ægte gammel dansk Malm, som med den bedste Villie forledes af Mangel paa Sagkundskab, Eder, fordomsfrie, indsigtfulde Handlende, værdige Embedsmænd, tænksomme Videnskabsmænd, Eder drister jeg mig til at lægge mine, kun til almeent Vel sigtende, Ord paa Hjerte. — lader os, Alle som Een, i Gjærningen stræbe til Fædrelandets sande Held, da ville Lidelser, Omstændighedernes Fostre, svinde af sig selv; om faa Aar ville vi da see vore Saar lægede, see Velstand bragt tilbage, see de nedtraadte Blomster igjen som før at prange i herligste Flor. Gjennemtrængt af

dette skønne Haab, ender jeg disse Blade med det
 Ønske, at de af Nationens Mænd maae vorde mod-
 tagne med den Opmærksomhed og Yndest, de allerede
 før deres offentlige Fremtrædelse hos Nogle have
 fundet. —

Dg nu et Ord til Eder, mine Religionsbrødre!
 Mistyder det ikke, som om jeg vilde opkaste mig til
 Eders Lærer og Mester; modtager det som et offentligt
 Bidnesbyrd, som en broderlig Opmuntring! Jeg veed,
 at Mange, ret Mange af Eder i forskjellige Klasser
 tænke og føle, samt efter Evne handle ligesom jeg:
 derfor holder jeg mig ogsaa overbeviist om, at I besidde
 den samme Sjælens Kraft og Styrke til, som
 det sig bør, at møde det uforfkyldte Angreb paa Eders
 Vandel, der kun ere Uvidenheds, Uvinds, Egen-
 nyttets Fostre. Lader os ikke standse i den lovlige
 Færd paa den betraadte Bane! Lader os give vore Børn
 den Opdragelse, Tidens Dannelse saavel som Nærmelsen
 til vore øvrige Medborgere kræve! Saa godt som
 jeg, vide I det, at der gives Mennesker, der hellere saae
 os som beklagelige Stakler streife om i Bankundighed med
 Bylter og Laster, end ved Dannelse og Cultur fortjene den
 Godes Agtelse og Bifald; men netop det maa over-
 bevise Eder om Nødvendigheden af at blive ved paa
 den rette Wei. Lad dem klaffe! Lad den finere Pøbel

gjøre sig saa lystig, som den bedst kan, var det end ved Sjøglespil og flere Selskæmmelsens svage Waaben! Det er jo ikke fra den Kant, vi skulle hente Mønstre for ægte Dannished. — Lader os være ufortrødne i vor Anspændelse til det Gode; da vil ingen Danneborger kunne nægte os sin Agtelse og sin Yndest.

DIS-Danmark

1 0 4 7 5 2